ΔΥΟ ΝΥΧΤΙΕΣ

Φοβερὴ νύχτα· ἀστραπόβροντα καὶ μουγκριτὰ τοῦ βοριᾶ. Θαρρεῖς θεριὰ λαβωμένα μουγκρίζανε.

Στῆς ἀστραπῆς τὴ λάμψι, ἔβλεπες τὰ κύματα τοῦ Βοσπόρου ν' ἀναβαίνουν τόσω ἀψηλὰ καὶ ὕστερα μὲ κρότο φοβερὸ νὰ πέφτουνε.

Τόσω ἀγρίεψε ὁ Βόσπορος, ποῦ καταλάβαινες πῶς εἶνε τῆς μαύρης θάλασσας παιδί.

Ὅλα τὰ σπίτια ἥσυχα· κοιμοῦνται ὅλοι μέσα. Εἶνε περασμένα τὰ μεσάνυκτα.

Ποιὸς ξέρει, ἐνῶ δέρνει ὁ βοριὰς τὴ θάλασσα καὶ τὴ στεριά, τί ὄνειρα νὰ βλέπῃ ἡ κόρη ἡ ζαχαροπλασμένη, ἡ μάνα ἡ καματερή, τὸ παληκάρι τὸ λεβέντικο κι' ὁ γέρος ποῦ τόσα εἴδανε τὰ μάτια του!

Μὰ ἕνα σπίτι τοῦ περιγιαλιοῦ, ὁποῦ τὸ δέρνουν οἱ ἀφροὶ τῆς θάλασσας, ἔχει τὸ παραθύρι ἀνοικτὸ καὶ φαίνεται θαμπὸ κανδῆλι ἀπὸ μέσα.

Μιὰ ἀσπροφορεμένη, πάγει κ' ἔρχεται· βλέπει τ' ἀστέρια τὰ θολὰ ἀνάμεσα σὲ σύννεφα ὁλόμαυρα, τὲς ἀστραπὲς ὁποῦ θαρρεῖς κι' ἀνοίγουν τὰ οὐράνια.

Εἶνε ἡ καπετάνισσα, ποῦ βλέπει τὸ μεγάλο τὸ κακὸ καὶ τρέχει γρήγορα στὰ εἰκονίσματα.

Τὴν Παναγιὰ παρακαλᾷ τὴ Δέσποινα καὶ τὸν ἅγιο Νικόλα· λαμπάδες τάζει ἴσια μὲ τὸ μπόϊ της καὶ κλαίει.

«Ἄχ Παναγιά μου μεγαλόχαρη καὶ ἅγιε Νικόλα μου τῆς θάλασσας πατέρα! τὸν καπετάνιο μου γλυτῶστέ με. Στὸ πέλαγο θαλασσοδέρνεται καὶ θαλασσομαχάει. Ἄχ πάψτε τὸ κακὸ καὶ σταματῆστε τὸ βοριά!!

«Δὲ θέλω τὰ καλὰ ποῦ φέρνει ἡ θάλασσα, φλουριά, διαμάντια, ἀκριβὰ φορέματα· εἶνε λεκάνη αὐτὰ ἀπὸ μάλαμα ποῦ φτύνω μέσα τὸ αἷμά μου.

«Τὸν καπετάνιο θέλω τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ μου. Τὸ χέρι σου τὸ ἅγιο ἂς τὸν σκεπάζῃ, Παναγία μου! Ἅγιε Νικόλα, κάτσε στὸ τιμόνι του.

«Ζωὴ ποῦ ζοῦν κ' ἡ καπετάνισσες. Σὰν κάθε σύννεφο εἶν' ἡ καρδιά μας μαύρη.»

Σιμόνει στὴν κούνια τοῦ παιδιοῦ της τὴν ὁλόχρυση. Κοιμᾶται ἥσυχα. Στράφτουν στὴν ἄσπρη σκούφια του βενέτικα φλουριά. Χαμογελᾷ μέσα στὸν ὕπνο του κ' ἡ μάνα στὸ χαμόγελό του κλαίει καὶ τραβᾷ τὰ μαλλιά της τὰ χρυσόξανθα.

«Ποιὸς ξέρει ἂν ἐτούτη τὴ στιγμὴ ἡ θάλασσα, παιδί μ' ἀγαπημένο, δὲ σ' ἔκαμε ἐσένα ὀρφανὸ καὶ μένα χήρα!»

Μέσ' στὴν ἀνεμοζάλη ἀκούουνται βιολιά.

«Γιορτάζει ὁ πατέρας μου. Χρόνια πολλὰ κ' εὐτυχισμένα νάχῃς, πατεράκη μου· ἡ κόρη σου χορὸ δὲν ἔσυρε καὶ δὲ γλυκοτραγούδησε ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ γείνη καπετάνισσα. Ἡ Στένη ὅλη τὴν τύχη τὴ μεγάλη ζούλευε.

«Τὲς μέρες τὲς καλὲς μὲ δάκρυα τὲς βρέχω. Ἡ μέρες εἶνε μετρημένες τῆς χαρᾶς μου· ἐκεῖνες εἶνε λαμπρὴ γιὰ μένα . . .

«Ἐκεῖ ἀντίκρυ σταματάει τὸ καράβι σὰ θεριό, καὶ μὲ βαρκούλα ἄσπρη ποῦ τραβοῦν κουπὶ ναύτες παληκαράδες, ὁ καπετάνιος μ' ὁ λεβέντης ἔρχεται.

«Παγόνουνε τὰ χέρια μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ τρέξω *καλῶς ὥρισες* νὰ πῶ. Βοίζουνε τ' αὐτιά μου καὶ τὰ μάτια μου δὲν βλέπουνε.

«Ἄχ, τί χαρά!! μέσ' στὴ χαρά μου δὲ ξεχνῶ ἐγὼ τὴν Παναγίτσα μου καὶ τὸν ἅγιο Νικόλα. Τὴν ἄλλη μέρα βάζω γιορτερὰ καὶ διαμαντοστολίζουμαι καὶ τρέχω στὴν ἐκκλησιά . . .

«Ὁ καπετάνιος μου, λεβέντης ἀρεντάνθρωπος, βαστάει τὰ ταξίματα.

«Τῆς Στένης ἡ κοπέλες, ὅλες σπρώχνονται καὶ λέγει ἡ μιὰ τῆς ἄλλης:

«— Περνᾷ ἡ καπετάνισσα.

«— Καλότυχη.

«— Τῆς φέρνει τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα.

«Τὴν ἄλλη μέρα ἡ εὐτυχισμένη καπετάνισσα στοῦ σεντουκιοῦ τὴν ἄκρη κρύβει τὰ στολίδια της καὶ τὰ διαμαντικά της καὶ κλίνεται στὸ σπίτί της. Βλέπει τὸν οὐρανὸ μὲ καρδιοχτύπι καὶ χύνει πάλι μαῦρα δάκρυα.

«Ἄχ Παναγίτσα μεγαλόχαρη, θ' ἀξιωθῶ καὶ πάλι νὰ σοῦ φέρω τὰ ταξίματα, μαζὺ μὲ τὸ λεβέντη καπετάνιο μου;»

Ἔξω μουγκρίζει ὁ βοριάς, τ' ἀστέρια τρεμοσβύνουν τὰ θολὰ καὶ στένουνε τὰ κύματα στὸ περιγιάλι μὲ βοή. Τὸν οὐρανὸ τὸν χαρακόνουν ἀστραπὲς καὶ ἡ βροντὲς θαρρεῖς γκρεμνοῦνε τὰ οὐράνια.

Ἂν θαλασσομαχάῃ μέσ' στὰ πέλαγα, ἐχάθηκε ὁ καπετάνιος ὁ λεβέντης, τῆς ἔμορφης κα-

πετάνισσας ὁ ἀφέντης, ὁ πατέρας τοῦ μωροῦ παιδιοῦ ὁποῦ κοιμᾶται καὶ χαμογελᾷ.

— Ἀκούγονται ἀκόμα τὰ βιολιά. Ἄχ δὲ θὰ ξημερώσῃ; Πῶς τέτοιες νύχτες φαίνουνται ἀτέλειωτες!

*

Τὴν ἴδια νύχτα στὸ Σουλινᾶ.

Χορεύουν βλαχοπούλαις ἔμμορφο χορὸ καὶ εἶνε στολισμέναις μ' ὁλοκέντητες ποδιὲς καὶ μὲ φλουριά. Κοκκίνισαν ἀπ' τὸ κρασὶ κ' ἀστράφτουν πειὸ πολὺ ἀπ' τὰ φλουριά, τὰ μαῦρα μάτια τους.

Ὁ καπετάνιος ὁ λεβέντης κάθεται ἐκεῖ κ' ἔχει 'μπροστά του γεμάτα κι' ἀδειανὰ σταμνιὰ κρασιοῦ. Τριγύρω του οἱ ναύταις παίζουν καὶ γελοῦν καὶ τὸν καπετάνιο τὸν παινεμένο τραγουδοῦνε.

Ὁ καπετάνιος γέρνει τὸ κεφάλι του βαρὺ ἀπ' τὸ κρασὶ καὶ λέγει:

«Παιδιά, βάλτε νὰ πιοῦμε. Ἐβίβα! Στὴν ὑγειά σας, νὰ ζοῦν τὰ ἔμμορφα κορίτσια καὶ τὰ ἄδολα κρασιά.

«Τίμιαις χαραίς, καπετάνιε», εἶπε ἕνας Μιτυληνιός, γιατί ἔτσι εὐκιοῦνται στὴν πατρίδα του.

«Εὐτυχεῖτε!» εἶπε ἕνας Ἠπειρώτης σιταρᾶς.

Ἕνα μικρὸ ναυτόπουλο, κοιλάρφανο, ποῦ εἶδε τόσες χάρες ἀπ' τὴν καπετάνισσα, μὲ μάτια δακρυσμένα καὶ καρδιὰ λαχταριστή, σηκόνει τὸ ποτῆρι ἀψηλὰ καὶ λέγει μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή.

«Ἀφέντη καπετάνιε! νὰ γεράσῃς μὲ τὴν καπετάννισσα νὰ ἰδῇς τὸ γυιό σου παληκάρι τίμιο!»

Ὁ καπετάνιος χλώμιασε... ἀγριοκύτταξε τὸν τολμηρὸ ναυτάκο καὶ τὸ ποτῆρι ποῦ βαστοῦσε ρίχτει στὸ κεφάλι του.

«Στὸ διάβολο νὰ πᾶτε... καὶ σὺ κ' ἡ καπετάνισσα καὶ τὸ παιδί μου.—Χορέψτε Βλαχοπούλαις ἔμμορφαις!»

Εἶπε καὶ ρίχτει μιὰ φουχτιὰ φλουριὰ στὰ ἔμμορφα κορίτσια τῆς Βλαχιᾶς.

Καὶ ἕνας γέρω λύκος τῆς θάλασσας, πῶκαμε καὶ κλέφτης στὴ στεργιά, τραγούδησε τραγοῦδι κλέφτικο.

«Γειά σου, γέρω λύκο.

— Καπετάνιε ξημέρωσε.

— Ἔχετε 'γειὰ Βλαχοπούλαις, ἔχε 'γειὰ Σουλινᾶ!

— Τί γρήγορα περνᾷ ἡ νύχτα μὲ τὸ γλέντι!»

Κων/πολις. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀθηναϊκὴ Ἠχὼ

Ἡ ἀθηναϊκὴ ἠχὼ ἀντιλαλεῖ ἀπὸ τινος τὰ ὀνόματα τοῦ ἀξιοτίμου ἀστοῦ κ. Ζαχαρία Παραδαρμένου, τῆς συμβίας του Θεοδώρας, τῆς θυγατρός του Οὐρανίας, τοῦ υἱοῦ του Μιμίκου καὶ τῆς ὑπηρετρίας των Βασίλως. Τῆς παραδόξου ταύτης οἰκογενείας ἐγένετο τὴν ἑσπέραν τῆς π. Τετάρτης ἡ πρώτη ἐμφάνισις ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τῆς Ὁμονοίας. Ὁ εὐφυὴς καὶ χαριτολόγος συγγραφεύς, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἐφέρετο τὸ νέον σκηνικὸν ἔργον, ἐτύγχανε πρὸ πολλοῦ ζηλευτῆς δημοτικότητος παρὰ τῷ ἀθηναϊκῷ κοινῷ, ὄχι δὲ ὀλιγωτέρας ἐκ τῶν σύμοριστικῶν αὐτοῦ διηγημάτων, οἱ τύποι καὶ αἱ περιπέτειαι τῆς οἰκογενείας τοῦ κ. Ζαχαρία. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὴν φήμην τοῦ κ. Παντοπούλου μέλλοντος νὰ ὑποδυθῇ τὸ κύριον πρόσωπον, ὡς καὶ τὴν πρόσφατον ἔτι ἐπιτυχίαν τοῦ «Ζητεῖται Ὑπηρέτης» προςελκύσασαν καὶ τοὺς μὴ γνωρίζοντας φιλολογικῶς ἢ δημοσιογραφικῶς τὸν συγγραφέα, καὶ τότε μόνον θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐξηγήσετε τὸ γενικὸν καὶ ἀληθῶς πρωτοφανὲς ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς Οἰκογενείας Παραδαρμένου, τριπράκτου κωμειδυλλίου ὑπὸ Χαραλάμπους Ἀννίνου.

Δὲν ἠξεύρω ποίαν ἰδέαν ἐσχημάτισαν οἱ ἔχοντες λόγους νὰ μὴ βλέπωσι δι' ὀμμάτων ψυχρῶν καὶ ἀπαθῶν· ἀλλ' ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι οὐδέποτε μέχρι τοῦδε παρευρέθην εἰς μᾶλλον τετιμημένην πρώτην. Τὸ κοινὸν συνέρρευσεν ἀθρόον κυριολεκτικῶς· μεθ' ὅλην τὴν ὑπερτίμησιν τὰ εἰσιτήρια διετέθησαν πρὸ ἡμερῶν, τὴν ἰδίαν δ' ἑσπέραν ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς πολὺ πλέον τῆς ἀρχιαῆς ηὐξημένας. Πολλοὶ ἦσαν οἱ μὴ εὑρίσκοντες πλέον θέσιν καὶ πλημμυρίζοντες ὄρθιοι τοὺς διαδρόμους καὶ ζητοῦντες θορυβωδῶς καθίσματα καὶ πολιορκοῦντες τὴν ὀρχήστραν, ὥστε νὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ ταχθῇ παρ' αὐτὴν εἷς κλητήρ, ἐν ᾧ οὐδέποτε ἄλλοτε ἐνθυμοῦμαι πέραν τῆς εἰσόδου τοῦ εἰρηνικοῦ μας θεάτρου τὸ ἐρυθρὸν ἀμπέχονον. Τί κρῖμα νὰ μὴ ὑπάρχωσι περισσότεραι θέσεις καὶ πολὺς κόσμος, μὴ εὑρίσκων πλέον εἰσιτήρια, νὰ μένῃ ἔξω τοῦ νυμφῶνος... Ἀλλὰ καὶ πάλιν τί ζηλευτὸν ἀκροατήριον! Ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων σύσσωμος, ἡ δημοσιογραφία, ὁ καλὸς κόσμος, τὸ ὡραῖον φύλον ἐν ἀπαρτίᾳ, ἀντιπρόσωποι ἐξ ὅλων τῶν κλάδων, κοινὸν ἐκλεκτόν, κοινὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως δέν το βλέπει τις πολὺ συχνὰ εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον. Καὶ ὁποία ἀνυπομονησία, ὁποία δίψα, ὁποία περιέργεια, ὁποία ἀγωνία οὕτως εἰπεῖν, ἕως οὗ ἀρχίσῃ ἡ παράστασις ἐκείνη, καὶ συγχρόνως ὁπόση πεποίθησις ὅτι θὰ ἦτο αὐτόχρημα ἀριστούργημα τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔσπευσαν οἱ προφθάσαντες νὰκούσουν ἀπόψε διὰ πρώτην φοράν. Ὅσοι τὸ εἶχον ἀναγνώσει ἐν χειρογράφῳ, φίλοι ἢ συνάδελφοι τοῦ συγγραφέως, ἢ ὅσοι τὸ εἶδον κατὰ τὰς δοκιμάς, ἐβεβαίουν ὅτι ἦτο λαμπρόν, ἐξαίσιον· τοιαύτη δὲ φήμη διέτρεχε τὴν μελανὴν μάζαν τῶν ἀκροατῶν, τὴν φωτιζομένην ὑπὸ τῶν τόξων τοῦ φωταερίου καὶ τοιαύτη προκατάληψις ὑπῆρχε καὶ ἐκρατύνετο σχεδὸν γενικὴ — καὶ λέγω σχεδόν, διότι ὀφείλω νὰ ἐξαιρέσω μερικοὺς ὀμοτέχνους μὴ παραδεχομένους ποτὲ ὅτι καὶ ἄλλο ἔργον, ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν των, εἰμπορεῖ νὰ εἶνε ὡραῖον... Ἦτο προφανὲς ὅτι οὐδέποτε ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἔργον συγγραφέως, τὸν ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς νὰ περιβάλλῃ διὰ τόσης ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης τὸ κοινόν. Ὁ κ. Ἄννινος εἶνε εὐτυχὴς διὰ τοῦτο ὅσον ὀλίγοι· εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ταύτης ἀκριβῶς τῆς τιμῆς ἡ συναίσθησις θὰ ἔχῃ σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς μελλούσης πνευματικῆς ἐργασίας τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος σκοπεύει μὲν νὰ καλλιεργήσῃ εἰδικῶς τὸ θέατρον, ἐννοεῖ δὲ καλῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἱκανοποιήσῃ δι' ἔργων ἀνωτέρων τῶν μέχρι τοῦδε τὴν πρὸς αὐτὸν μοναδικὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ.

*

Καὶ μετὰ τὴν παλμώδη ἀναμονὴν αἴρεται ἡ αὐλαία. Ἀλλ' ὁποία ἀπογοήτευσις!... Ἡ παράστασις βαίνει ψυχρά. Ὁ πρῶτος εὐφυέστατος διάλογος μεταξὺ τῆς Βασίλως καὶ τοῦ ἐραστοῦ της Σταμάτη ἀκούεται ἀπαθῶς, διότι ἀπαγγέλλεται ἄνευ τῆς δεούσης ζωηρότητος. Τὸ κοινὸν ἀπορεῖ, προσέχει καὶ ἀναμένει τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἄλλων προσώπων. Ἡ κυρία Θεοδώρα, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα γαλατᾶν guarda e passa, παρουσιάζεται βραχνή, εἰς ἄκρον ἐξημμένη καὶ ὑπερβολική, ἀφισταμένη δ' αἰσθητῶς, — ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὅλα τὰ πρόσωπα — τοῦ γνωστοῦ πλέον τύπου, ὡς ἐχάραξεν αὐτὸν ἡ μολυβδὶς τοῦ κ. Θέμου Ἀννίνου, εἰς τὰ Ἐδῶ κ' ἐκεῖ τοῦ ὁμωνύμου του. Μία μόνον ἐμφάνισις ἀποσπᾷ τὸν γέλωτα: ὁ λαίμαργος καὶ κακοσανατεθραμμένος Μιμίκος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πνίγεται ὅταν μετ' ὀλίγον εἰςέρχεται ἡ Δνὶς Οὐρανία ἄχαρις, κακοδιάθετος, κοπιασμένη, βραχνή,—βραχνὴ καὶ αὐτή, ἡ καλλίστη τῶν γυναικῶν τοῦ ἑλληνικοῦ κωμειδυλλίου κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀπὸ τῆς ὁποίας περιεμένετο τὸ γλυκύτερον ᾆσμα... Αἴφνης ἀντηχοῦσι παρατεταμένα χειροκροτήματα. Ὁ Ζαχαρίας Παραδαρμένος προβάλλει ἢ μᾶλλον εἰςορμᾷ πνευστιῶν μὲ μίαν σπασμένην ὀμβρέλαν. Γενικὴ ἀνακούφισις· ἀλλὰ ἀμέσως νέα γενικὴ ἀπογοήτευσις. Εἶνε καὶ αὐτὸς βραχνός, περισσότερον ὅλων βραχνὸς καὶ ἀδιάθετος. Καταβάλλει κόπον καὶ πεῖσμα διὰ νὰ ὁμιλήσῃ· ὁ κίνδυνος τῆς θέσεώς του τὸν ἐξοργίζει, τὸν φουρκίζει καὶ τῷ εἶνε ἀδύνατον πλέον νὰ παραστήσῃ ὅπως αὐτὸς θέλει, ὅπως ὁ κόσμος θἀπῄτει. Μία ἐλπὶς τὸν κρατεῖ· ὅτι θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τραγῳδήσῃ. Ἀλλ' εἶνε ἀπελπισία! Δὲν εἰμπορεῖ νὰνοίξῃ τὸ στόμα του, βραχνὸς καὶ εἰς τὰς πλέον χαμηλὰς νότας!... Ὁ κόσμος τὸν λυπεῖται τὸν ἠγαπημένον του καλλιτέχνην καὶ χειροκροτεῖ· ἀλλὰ δὲν εὑρίσκει πλέον νόστιμα οὔτε τὰ κινήματά του, οὔτε τὰ λόγια του. Καὶ ὅμως εἶνε τόσον ὡραῖα, τόσον χαρακτηριστικά... Οὕτω διεξάγεται ἡ πρώτη πρᾶξις. Τὸ κοινὸν δὲν ἐννοεῖ τίποτε καὶ ἐπιφυλάσσει τὴν κρίσιν του διὰ τὰς ἄλλας. Ἐνδομύχως ὅμως βλέπει ὅτι δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα, τὸ ὁποῖον περιέμενεν...

Ἀλλὰ μήπως διεξάγονται εὐτυχέστερον αἱ ἄλλαι, ἐπιβεβαρυμέναι μάλιστα καὶ ὑπὸ τῆς πρώτης δυςεξαλείπτου ἐντυπώσεως; Ἡ δευτέρα πρᾶξις, ἡ ὁμολογουμένως ὡραία, διὰ τῆς ὁποίας εἶχε τὴν πεποίθησιν ὁ συγγραφεὺς ὅτι θὰ ἐβάμαζε τὸ κοινόν, τὸν Βριάρεων αὐτὸν τὸν μυριόχειρον, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Δουμᾶ, καὶ τὸν Ἄργον τὸν μυριόμματον καθ' οὗ εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος παλαίει, — ἡ εὐφυεστάτη ὡς ἄρθρον τοῦ Ἀββακούμ δευτέρα πρᾶξις, παρέρχεται ἀπαρατήρητος. Ἄρχεται ἤδη γινόμενον παρὰ πολὺ αἰσθητὸν καὶ τὸ μαρτύριον τῆς μουσικῆς, τεχνικῆς ἴσως ἀλλὰ πολὺ βαρείας διὰ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον μόνον τὰς ἐλαφρὰς καὶ κομψὰς μελῳδίας τῆς Λύρας τοῦ Γέρω-Νικόλα θὰ ἐπεδέχετο. Εἰς τὸ δεύτερον διάλειμμα λύονται αἱ γλῶσσαι καὶ ἀρχίζουν ἐπικρίσεις, σχόλια, εὐφυολογίαι. Ὅλα φαίνονται ἄσχημα, ἀπίθανα, ὑπερβολικά, ἀποτρόπαια, ἀπαίσια καὶ ἐγὼ δὲν ἠξεύρω τί ἄλλο. Βλέπω ἐκεῖ τὸν συγγραφέα μὲ τοὺς μεγάλους του μαύρους ὀφθαλμοὺς ἐπτοημένως προσβλέποντα δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, συναισθανόμενον τὴν ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ βεβαιώσῃ τοὺς φίλους, τοὺς σχηματίζοντας περὶ αὐτὸν κύκλον, ὅτι ἐξακολουθεῖ αὐτὸς νὰ τρέφῃ πεποίθησιν εἰς τὸ ἔργον του καὶ νὰ ἐλπίζῃ... Ἀλλὰ τὸ κακὸν κορυφοῦται εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν, εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὁποίας συμβάλλει, ἐκτὸς τῆς αὐξούσης ἀδιαθεσίας καὶ συγχύσεως τῶν ἠθοποιῶν καὶ τῆς μακρᾶς μουσικῆς, — καὶ τὸ βραδύ, τὸ σεσυρμένον καὶ χαλαρὸν τέλος, τὸ ὁποῖον εἶνε πλέον ἐλάττωμα αὐτοῦ τοῦ ἔργου, ὁμολογουμένως. Καταντᾷ ἀνυπόφορος ἡ παράστασις· δὲν λείπουν δὲ καὶ τὰ μικρὰ ἐπεισόδια. Εἷς δημοσιογράφος καλεῖ μακρόθεν δι' ἑνὸς ψτ! παρατεταμένου ἕνα κριτικὸν φίλον του, τοῦ ὁποίου περιεμένετο μὲ ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον ἡ κρίσις· ὁ κριτικὸς στρέφεται, ἐγείρεται καὶ ἀπέρχονται καὶ οἱ δύο εἰς τὸ μέσον μορφάζοντες ἐμφαντικῶς. Εἷς ἀξιωματικὸς ἀκούεται λέγων ἀρκετὰ δυνατά· «Οὔφ, ἀδελφέ! μᾶς κοροϊδεύουν;» καὶ φεύγει κροτῶν ἀπειλητικῶς τὸ ξίφος του. Μία κυρία στρέφεται πρὸς μίαν της φίλην καθημένην ἀρκετὰ μακράν της καὶ τῇ λέγει· «Μοῦντζες νἄχουν οἱ Μυλωνάδες μπροστά του!» καὶ εἷς ἰατρός, φίλος τοῦ συγγραφέως, ἵσταται παρὰ τὴν ὀρχήστραν καὶ στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν σκηνήν, περιβλέπων τὸν κόσμον ἐκεῖνον τὸν ψυχρὸν καὶ ἀνιῶντα μ' ἔκφρασιν ἀλγεινήν.

Ὅταν κατεβιβάσθη ἡ αὐλαία, ὁ κόσμος ἠσθάνθη ἀληθῆ ἀνακούφισιν· προςεκάλεσαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν ποιητὴν καὶ τὸν μουσικὸν καὶ τοὺς ἐχειροκρότησαν τυπικῶς, βεβιασμένως. Ἐτελείωσεν! Ἡ Οἰκογένεια Παραδαρμένου ἀπέτυχεν! Ὁ κόσμος ὁ πολύς, ὁ μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ διαστείλῃ τὸ κακὸν ἔργον ἀπὸ τῆς κακῆς ἐκτελέσεως, — καὶ πόσοι φεῦ! τῶν αὐτοκαλουμένων καὶ νομιζομένων ὀλίγων δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην! — ἔφυγαν αὐτὴν τὴν ἰδέαν ἀποκομιζοντες. Ὀλίγιστοι μόνον ἀντελήφθησαν τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου, τῆς ἐνδομύχου οὕτως εἰπεῖν ἀξίας, καὶ ἐστήριξαν εἰς δευτέραν παράστασιν τὰς ἐλπίδας των. Οὕτως ἢ ἄλλως ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμὸς τοῦ κοινοῦ ἐξητμίσθη εἰς ἀδιαφορίαν καὶ παγερότητα, καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ πανήγυρις κατέληξεν εἰς ἀπογοήτευσιν. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τῆς πρώτης ταύτης ἐντυπώσεως, ὀφειλομένης ἐξ ὁλοκλήρου εἰς συμπτώσεις μοιραίας, κρίνουν καὶ κατακρίνουν σήμερον τὸ ἔργον λόγιοι καὶ ἄλογοι καὶ κυκλοφορεῖ γενικὴ φήμη κατ' αὐτοῦ, καὶ συνάπτονται συζητήσεις καὶ ἀκούονται λόγοι δυςμενεῖς. Ἡ πρώτη τῆς Οἰκογενείας Παραδαρμένου ἀπέτυχε.

*

Καὶ ἐν τούτοις τὸ κωμειδύλλιον εἶνε ἄξιον καλλιτέρας τύχης, θὰ ἀδικήσῃ δὲ τὰ μέγιστα τὸ κοινὸν ἂν εἰς τὰς προσεχεῖς παραστάσεις, μὲ ὑγιᾶ Παντόπουλον πάντοτε καὶ ψαλιδισμένην μουσικήν, δὲν μεταβάλῃ γνώμην. Δὲν εἶνε ὁ κατάλληλος τόπος ἐνταῦθα, ὅπου μόνον τὰς ἐκ τῆς πρώτης παραστά-

σεως ἐντυπώσεις μου ἠθέλησα νὰ σημειώσω, νὰ ἀναλύσω τὸ ἔργον τοῦ κ. Ἀννίνου. Ἀλλ' ἡ γνώμη μου εἶνε ὅτι ἐξ ὅλων τῶν παιδαριωδῶν κωμειδυλλίων, τὰ ὁποῖα ἔχαψε καὶ κατεχειροκρότησε τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν ἴσως τὴν Τύχην τῆς Μαρούλας, μόνον ἡ Οἰκογένεια Παραδαρμένου εἶνε ἔργον φιλολογικὴν ἔχον ὑπόστασιν. Δὲν θέλω νὰ εἴπω διὰ τούτου ὅτι καὶ σκηνικῶς εἶνε ἄρτιον καὶ ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα δραματικῆς κατασκευῆς. Ἀπεναντίας πρῶτος ἐγὼ κηρύττω ὅτι ἔχει καὶ μέρη τρωτὰ καὶ τεχνικὰς ἐλλείψεις ὀλίγας. Πλὴν ὅλαι πρέπει νὰ παρορραθῶσι καὶ νὰ κριθῶσιν ἐπιεικέστερον πρὸ τῆς οὐσίας, πρὸ τῆς σοβαρότητος τοῦ γνησίως κωμικοῦ μέρους, πρὸ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἀπεικονίσεως τῶν τύπων, πρὸ τῆς σατυρικῆς ἠθογραφίας καὶ πρὸ τοῦ ἰδιαιτέρου καὶ ἀμιμήτου ἐκείνου μέθυος, τὸ ὁποῖον διαπνέει καὶ ζωογονεῖ ὅλα τὰ ἔργα τἀπορρέοντα ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ μοναδικοῦ μας πράγματι μεθυγράφου. Ἡ Οἰκογένεια Παραδαρμένου δὲν εἶνε κωμῳδία πλοκῆς. Ἔχει ἕνα μύθον τετριμμένον, μίαν ὑπόθεσιν οὕτως εἰπεῖν ὡς πρόφασιν· περὶ αὐτὴν δ' ἐξελίσσονται αἱ σκηναί, μᾶλλον πρὸς ἀπεικόνισιν τῶν τύπων χρησιμεύουσαι ἢ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς λύσεως. Καὶ ὅπως ὅλαι σχεδὸν αἱ εὐφυολογίαι της καὶ τὰ λογοπαίγνιά της, — συγγραφέως ἄλλως γνωστοῦ ὡς ἔχοντος τὸ μονοπώλιον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο καὶ πολλὰ ἱκανοῦ νὰ κατορθώσῃ ὅταν θέλῃ, — δὲν εἶνε αὐτὰ καθεαυτὰ εὐφυᾶ ἀλλ' ἀνάλογα τῶν προσώπων εἰς τὰ ὁποῖα ἐνστομίζονται, οὕτω καὶ ἡ ὅλη δρᾶσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐφυὴς ἢ ἀστεία καθεαυτήν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἠθογραφικοῦ σκοποῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε αὐτὴν τὴν φορὰν καὶ ὁ μόνος τοῦ συγγραφέως. Ἀλλὰ μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ τοιαύτη ἀντίληψις τοῦ ἔργου δὲν εἶνε ἀκόμη εὔκολος διὰ τοὺς ἀπαρτίζοντας τὰ ἑλληνικὰ ἀκροατήρια, καὶ αὐτὰ τὰ τόσον ἔκτακτα, τοὺς συνειθισμένους εἰς τὰς εὐγενεῖς φάρσας, τὰς μόνας αἱ ὁποῖαι τοῖς ἀποσποῦν ἄσβεστον γέλωτα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου ὅτι καὶ πολλοὶ ἀκόμη τῶν ὁπωσδήποτε ἀνεπτυγμένων καὶ ἀρκετῶν — θὰ ἠξίου τις — νὰ μείνωσιν ἀνεπηρέαστοι ἐκ μιᾶς ἀπρεποῦς ἐκτελέσεως, ἠκούσθησαν καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐπικρίνοντες τὸ ἔργον ἐπιπολαίως, ἀναισθήτως, μὲ προφανῆ παρεξήγησιν τοῦ σκοποῦ του καὶ τῆς οὐσίας του.

Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡ γενικὴ ἐντύπωσις θὰ ἦτο καλλιτέρα ἄνευ τῶν ἀπευκταίων τῆς πρώτης παραστάσεως. Ὅσην πεποίθησιν ἔχω εἰς τὸ ἔργον, τόσην καὶ περισσοτέραν τρέφω εἰς τὸ δαιμόνιον τοῦ Παντοπούλου. Ἀλλὰ τί νὰ σας κάμῃ, πῶς νὰ παίξῃ, πῶς νὰ ὑποδυθῇ χαρακτῆρα ἄνθρωπος βραχνός, ἔχων ἀπέναντί του βραχνοὺς καὶ λυσσῶν καὶ φρυάττων διὰ τὴν ἀποτυχίαν, τὴν ὁποίαν προεῖδε μόλις ἐνόησε τὴν κατάστασιν τοῦ λάρυγγός του; Μία εὐφυολογία καὶ ἡ ὡραιοτέρα ἀναγινωσκομένη ἐν στιγμῇ ἠρεμίας κινεῖ ἴσως τὸν νοῦν εἰς ἐπιδοκιμασίαν· ἀλλὰ διὰ νὰ διαθέσῃ καὶ νὰποσπάσῃ τὸν γέλωτα πρέπει νὰ λεχθῇ καὶ νὰ τονισθῇ καταλλήλως. Μία δὲ τῶν παρατηρήσεών μου κατὰ τὴν ἀξιοπερίεργον παράστασιν περὶ τῆς ὁποίας σᾶς ὁμιλῶ, ἦτο ὅτι ἤκουα μὲν ἐνίοτε γύρω μου ψιθύρους ἐπιδοκιμασίας ὀσάκις ἀπηγγέλλετο εὐφυές τι, ἀλλ' ὄχι καὶ γέλωτα, τὸν ὁποῖον θὰπέσπα ἄλλοτε καὶ εἰς μόνον μορφασμὸς τοῦ Παντοπούλου. Τοῦτο ἀρκεῖ νομίζω νὰ δώσῃ ἰδέαν περὶ τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως ὑφ' ἣν διεξήχθη ἡ παράστασις, νὰ ἐξηγήσῃ δὲ τὸ ἐκ πρώτης ἀνεξήγητον γεγονὸς τῆς ἀποτυχίας ἔργου προωρισμένου διὰ ζωήν, καὶ τὸ ὁποῖον, εἰς δευτέραν ἀκόμη παράστασιν δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἄρῃ θρίαμβον, ἂν ὄχι ἀντάξιον αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐφάμιλλον τοῦ θριάμβου, ὁ ὁποῖος, — τί περίεργα πράγματα συμβαίνουν εἰς τὸν κόσμον! — ἄλλων ἀσυγκρίτως κατωτέρων κωμειδυλλίων ἐπέστεψε τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Τὰ τρία φλωρὶ[1]

Εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν σύγνεφο μαῦρο ὡσὰν πίσσα ἐσκέπασε τὸν ἥλιον, καὶ τὸ πρόσωπο τῆς γραίας ἐκατήφειασε.

— Κάτι ἀλλότριο βλέπεις, τῆς εἶπε ἡ Φροσύνη.

— Τίποτε, κοπέλα μου· εἶναι γραμμένο· θὰ ἔχῃς καλὴν μοῖραν· πολλοὶ γαμπροὶ σ' ἐζήτησαν ἕως τώρα καὶ πολλοὶ περισσότεροι θὰ σὲ ζητήσουν ἀκόμη· σὺ μὴν πάρῃς κανέναν ὅσο νὰ ἔλθῃ ὁ σταλμένος ἀπὸ πέρα, ἀπὸ τὴν μεγάλην πολιτείαν· μοναχὰ νὰ καλόχῃς ἐκεῖνον τὸν Καβαλλάρη, καὶ αὐτὸς μὲ τὸ σπαθί του θὰ σᾶς φυλάξῃ.

Καθὼς ἐτέλειωσε τὸν λόγον, ὁ ἥλιος ἔσχισε τὸ σύγνεφο, καὶ ἡ γραῖα μὲ νεανικὸ τίναγμα ἐπετάχθη ἀπὸ χάμου, τὰ μάγουλά της ἐξεζάρωσαν, ἄστραφτε ἡ θωριά της, ἕνα ἀέρινο στεφάνι ἐκύκλωσε τὰ μαλλιά της ἀπλωμένα, χρυσόξανθαις πλεξίδαις, τὸ λερὸ κουρελιασμένο φουστάνι της ἔλαμψε ὡσὰν βασιλικὴ πορφύρα, — κ' ἐχάθη.

*

Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Φροσύνη ἄλλο δὲν εἶχε εἰς τὸν νοῦν της παρὰ τὸν ἐρχόμενον γαμπρόν· ἡμέρα καὶ νύκτα ἐθεωροῦσε μὲ πόθον ἀμίλητον τὴν εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχη, ὁποὺ μὲ τὸν λόγον ἐκείνης τῆς θείας γυναικὸς ἦταν τὸ προσεικόνισμα τοῦ ἀνθρώπου ὁποὺ ἔμελλε νὰ γείνῃ ταῖρι της. Λέγουν διὰ ἕναν καλόγερον ἁγιογράφον πῶς ἡ φαντασία του, ὡς ἦταν ξέχειλη ἀπὸ θείαν ἀγάπην, ὡδηγοῦσε τὸ χέρι του ὥστε νὰ καταστήσῃ ὡσὰν ἄυλα ταῖς γραμμαῖς καὶ τοὺς χρωματισμοὺς· ὡς νὰ μὴν ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὰ ζωγραφήματά του ψηλαφηταῖς μορφαῖς ἐπροσπαθοῦσε νὰ πλάσῃ ὡς ἕνα διάφανο ὑφάδι ὥστε μέσα ἀπὸ αὐτὸ νὰ φανερόνεται τὸ λακτάρισμα μιᾶς ψυχῆς· ὅ,τι ἔκαμνεν ἐκεῖνος ὁ ἐνθουσιασμένος καλόγερος τὸ ἔκαμνε καὶ ἡ νέα ὅταν ἐπροσήλονε τὰ μάτια εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄτεχνο εἰκόνισμα τοῦ Ἁγίου· τοῦ

1 Ἴδε σελ. 161

ἀφαιροῦσε ὅ,τι σωματικὸ ὥστε νὰ φαίνωνται ἀέρινα τὰ μέλη, ἀναβάτης καὶ τετράποδο ἕτοιμοι νὰ χαθοῦν ἀπτέρωτοι εἰς τὰ οὐράνια μέρη· δὲν εὕρισκε κατόπιν πλέον εὐχαρίστησιν μήτε εἰς ἐκείνην τὴν εἰκόνα καὶ μόνον τὴν ἐπεριποιεῖτο ἀπὸ σέβας, καὶ διὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν παραγγελίαν ἐκείνης τῆς γυναικός. Καὶ ὅταν εὑρίσκετο ἀλλοῦ, καταμόναχη εἰς κάποιο μέρος, ἔβλεπε τὸν γαμπρόν της ἀκόμη ὡραιότερον καὶ οὐρανιώτερον, καὶ τῆς ἐφαίνετο πῶς ἐλαλοῦσε μακρόθεν μαγευτικὴ ἡ φωνή του· καὶ ἐπίστευε ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκετο πραγματικῶς εἰς τὸν κόσμον· ἔλεγε πολλαῖς φοραῖς μοναχή της· «καθὼς »ἀνάμεσα εἰς τὰ φῶτα τοῦ οὐρανοῦ τὴν νύκτα »πρωτεύει ὁ ἀποσπερίτης, καθὼς ἀνάμεσα εἰς »τὰ πετούμενα κελαδεῖ καλήτερα τ' ἀηδόνι, »καθὼς ἀνάμεσα εἰς τὰ δένδρα φαντάζει καλή»τερα ἡ φοινικιά, παρόμοια ἀνάμεσα εἰς τοὺς »ἀνθρώπους πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὁ καλός, ὁ ἀταί»ριαστος· μοῦ τὸ εἶπε ἐκείνη ἡ γυναῖκα· καὶ »εἶναι τάχα διωρισμένο νὰ γείνῃ ἐκεῖνος δικός »μου σύντροφος, ἐμένα τῆς φτωχῆς, τῆς κατα»φρονεμένης, μὲ τόσα προγονικὰ ἁμαρτήματα »εἰς τὴν ῥάχην μου; Ἄ! σπλαγχνίσου με, Ἀρ»χάγγελε! χάρισέ μου τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν »ἡσυχίαν».

Καὶ καθὼς παντοτινὰ ὀνειροκοποῦσε, ἡ θωριά της εἶχε ἀποκτήσῃ κάτι ἔξω τῆς φύσεως, τὸ πάτημά της ἔγεινε ἐλαφρότατο, ἀνάκουστο· ὅλα τῆς ἐφαίνοντο ἄχαρα καὶ ἄψυχα, καὶ οἱ καλήτεροι νέοι, τοῦ χωριοῦ της καὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα, ἀράπιδες καὶ ἀγριάνθρωποι· οἱ γονεῖς της ἀποροῦσαν κ' ἐπίστευαν ὅτι τὸ αἷμα της εἶχε πάρῃ μεταβολὴν ἀπὸ μάγια ὁποὺ θὰ τῆς ἔκαμαν φθονεροὶ γειτόνοι γιὰ τὴν ὀμορφιά της, κ' ἔφεραν ἱερεῖς νὰ τὴν διαβάσουν καὶ μάγισσαις νὰ τὴν ἐξορκίσουν, ἀλλ' ἐκείνη ἐπικρογελοῦσε καὶ δὲν ἔλεγε τὸ ἀκριβὸ μυστικὸ μηδὲ τοῦ πνευματικοῦ της.

Εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἔγεινε τὸ πανηγύρι τοῦ Παντοκράτορος, περίφημο προσκύνημα ὅπου ἐσυναζονταν πλῆθος κόσμος ἀπὸ ὅλα τὰ χωριὰ τριγύρω· εἰς τὴν ἑορτὴν ἐπῆγε καὶ ἡ Φροσύνη μὲ τὴν μητέρα της, ὄχι νὰ διασκεδάσῃ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὁποὺ εἶχε πάντοτε μέσα της, νὰ φανερωθῇ ἔξαφνα ἀπὸ κάποιο μέρος ὁ διωρισμένος της γαμπρός, καθὼς συνέβαινε νὰ ἔρχωνται προσκυνηταὶ καὶ ξεφαντωταὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην πολιτείαν. Εἰς ἐκεῖνο τὸ πανηγύρι ἐστήθηκαν δεκαπέντε χοροί, καὶ κάθε νέος ἐζήλευε τὴν χάριν νὰ μπῇ εἰς τὸν χορὸν ὅπου ἔτυχε ἡ Φροσύνη· καὶ αὐτοῦ ἔγεινε φοβερὸ μάλωμα καὶ ὀλίγο ἔλειψε νὰ συμβῇ σκοτωμός· ὁ καλήτερος νέος, ἀπὸ τὸ πρῶτο σπίτι τοῦ χωριοῦ της, δὲν ἄφινε κανέναν νὰ πλησιάσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν χορόν, μήτε συγχωριανόν του μήτε ξένον, κ' ἐπιάσθηκε μὲ τέσσερα παλληκάρια, μόνος του ἐλάβωσε τρεῖς, κ' ἔπεσε καὶ αὐτὸς θανάσιμα λαβωμένος, καὶ ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔφερναν σπίτι του ὡρκίσθηκε ὅτι ἂν ζήσῃ θὰ σκοτώσῃ ὁποιον ἤθελε προξενολογήσῃ τὴν Φροσύνην.

*

Ἕνα δειλινὸ ὁ Ἀντώνιος ἐγύρισε εἰς τὸ σπίτι του μισομεθυσμένος.

— Μωρή — εἶπε τῆς Φροσύνης — ἐπῆγες νὰ πάρῃς τὸ ἄλογο ἀπὸ τὸ λιβάδι νὰ τὸ ποτίσῃς;

— Τὸ γνωρίζεις — τοῦ ἀπολογήθη ἡ γυναῖκα του — ὅτι ἡ Φροσύνη δὲν πηγαίνει πλέον τὸ ἀπόγευμα εἰς τὸ λιβάδι· ἐμάθαμε ὅτι ὁ Λεφτέρης ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἔγιανε ἀπὸ τὴν λαβωματιά του καὶ ἐκατέβηκε, παραμονεύει τὴν στιγμὴν νὰ εὕρῃ τὴν θυγατέρα μας νὰ τὴν φιλήσῃ.

— Καὶ γιὰ τοῦτο θὰ χάσω ἐγὼ τὸ ἄλογό μου, ποὺ νὰ σᾶς χάσῃ ὁ Θεός;

Καὶ ἐπετάχθη νὰ ζητήσῃ τὸ ἄλογό του· ἔκαμε κάμποσην ὥραν νὰ τὸ εὕρῃ, γιατὶ ἐκεῖνο εἶχε ξεσπεδισθῆ μοναχό του κ' ἔβοσκε τριγύρω ἐλεύθερα, νὰ χορτάσῃ τὸ δροσερώτερο τριφύλλι· ὅταν τὸ εὕρηκε εἶχε σκοταδιάσῃ· ἀνέβηκε ἐπάνω διὰ νὰ γυρίσῃ σπίτι, ἀλλὰ τὸ τετράποδο ἐπῆρε τὸν ἀντίστροφον δρόμον καὶ ὁ ἀναβάτης δὲν εἶχε τρόπον οὔτε νὰ τὸ στρίψῃ οὔτε νὰ τὸ σταματήσῃ, γιατὶ δὲν εἶχε καπίστρι, οὔτε τοῦ ἐφάνη καλὸ νὰ κατεβῇ· ἐφοβεῖτο μὴ τοῦ φύγῃ.

— Ὅλοι ἐτρελλάθηκαν σπίτι μου — ἐμουρμούριζε μόνος του — ὡς καὶ τοῦτο τὸ παλιάλογο ἔχασε τὰ λογικά του· ὅσαις φοραῖς ἔρχομαι εἴτε ἀπὸ τὴν πολιτείαν εἴτε ἀπὸ τὸν μύλον, καὶ ἂς εἶναι θεοσκόταδο, αὐτὸ εὑρίσκει μοναχό του τὸν δρόμον, μὲ βγάνει πέρα ἀπὸ τὰ χειρότερα πατήματα καὶ μὲ φέρνει ἴσια σπίτι μου — καὶ ἐξ ἐναντίας ἀπόψε ποῖος ξεύρει ποῦ θὰ τσακισθοῦμε μαζί.

Εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸ ἄλογο ἐσταμάτησε ξάφνου, ἀντιστυλώθηκε εἰς τὰ ἐμπροσθινά του πόδια καὶ τρέμοντας εἰς ὅλους τοὺς ἁρμοὺς του ἔσυρε δύο τρεῖς στριγκοὺς χλημιντρισμοὺς ὁποὺ ἀντιβόησε ὅλ' ἡ πεδιάδα.

Ὁ Ἀντώνιος ἐπετάχθη ἀπὸ τ' ἄλογο τρομασμένος καὶ ἐνῷ ἐγύριζε ὁλοτρόγυρα τὰ μάτια κ' ἐπροσπαθοῦσε, ἀπὸ τὸ ὀλίγο φῶς ποὺ ἐκατέβαινε ἀπὸ τ' ἀστέρια, νὰ καταλάβῃ τὸν τόπον, εἶδε εἰς ὀλίγο διάστημα χαμηλὰ κάτι νὰ φέγγῃ εἰς τὸ σκοτάδι. Ἀπὸ τὴν ταραχὴν καὶ ἀπὸ τὸν φόβον εἶχε ξενερώσῃ καὶ εἶχε ὅλα τὰ λογικά του.

— Δὲν εἶναι στάνη· θὰ ἀλυκατοῦσαν οἱ σκύλοι· μήπως εἶναι αὐτοῦ μέσα ὁ κλέφτης ποὺ χθὲς τὴν νύκτα ἐπῆρε τὸ καλὸ δαμάλι τοῦ κουμπάρου μου; Ἂν κατορθώσω νὰ τὸν γνωρίσω θὰ τὸν φανερώσω τοῦ κουμπάρου μου, καὶ γιὰ τὰ βρετίκια θὰ μοῦ κάμῃ τὸ γιόμα.

Καὶ μὲ τοῦτο ἐπροχώρησε σιγαλὰ πρὸς τὸ

φῶς καὶ ἐγνώρισε τοὺς παλιόπυργους τοῦ Ζυγονοῦ· ἐσώζετο ἐκεῖ ἕνας πυλῶνας, ποὺ τὸν εἶχε παρατηρήσῃ πολλαὶς φοραὶς γιατὶ ἦταν ὁ μεγαλήτερος μέσα εἰς ἐκεῖνα τὰ γκρεμισμένα κτίρια, κ' ἐκρατοῦσαν ἀκόμη ὁλόρθοι καὶ στερεοὶ οἱ μαρμαρένιοι παραστάταις καὶ τὸ τοξωτὸ ἀνῶφλι· ἡ αὐλὴ μέσα ἐφωτίζετο, ἀλλὰ καπνὸς τίποτε, καὶ δὲν ἀκούετο ἄχνα.

— Θὰ κοιμᾶται, καὶ φέγγουν τ' ἀθράκια ἀκόμα εἰς κάποιαν ἄκρην.

Ἀπὸ τὴν μεγάλην ἡσυχίαν ἐθάρρεψε καὶ διασκέλισε μὲ τὸ δεξιό του πόδι τὸ κατῶφλι· καθὼς ἔβαλεν ἐμπρὸς τὴν κεφαλὴν εἶδε τρεῖς μεγάλους σωροὺς ὅλο χρυσὸ φλωρί, ὁποὺ ἐφεγγοβολοῦσαν, καὶ ἐπάνω εἰς τὸν μεσινὸν ἀναδεύετο σιγὰ σιγὰ ἀεροκάμωτη μορφὴ ὡσὰν ἀνθρώπου· ἄπιαστα τοῦ προσώπου τὰ πιθέματα, καὶ ὀπίσω της, ὡσὰν ὀπίσω ἀπὸ ἀγανὸ μαγνάδι, ἐξεχωρίζονταν οἱ μαυροαραχνιασμένοι τοῖχοι, καὶ μόνον τὰ πόδια τῆς μορφῆς ἀσπροκιτρίνιζαν ἀπὸ τὴν ἀναλαμπὴν ποὺ ἔβγανε τὸ χρυσάφι.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὰ ἴπατα κ' ἔμεινε αὐτοῦ μὲ τὰ πόδια ἀσάλευτα ἐπάνω εἰς τὸ κατῶφλι καὶ μόλις ἐδυνήθη νὰ κινήσῃ μηχανικῶς τὸ χέρι νὰ κάμῃ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

— Σέβομαι καὶ ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ σημεῖον — τοῦ εἶπε τὸ Φάντασμα—ἀλλὰ σὺ τί γυρεύεις ἐδώ; ὁ θησαυρὸς ὁποὺ βλέπεις εἶναι φυλαμμένος δι' ἕναν ἄνθρωπον πέρα εἰς τὴν μεγάλην πολιτείαν καὶ ἐγὼ εἶμαι διωρισμένος νὰ παραστέκωμαι νύκτα μέρα εἰς αὐτὰ τὰ φλωριὰ ὡς ποὺ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος νὰ τοῦ τὰ παραδώσω.

Ἡ φωνὴ καὶ τὸ ἦθος τοῦ Φαντάσματος μέσα εἰς τὴν σοβαρότητα εἶχαν καὶ τόσην γλυκάδα ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὸν φόβον, ἐκοντοστάθηκε κ' ἔπειτα εἶπε τοῦ Φαντάσματος·

— Εἶσαι ὁ Μῶρος· εἶσαι πνεῦμα ἀγαθὸ καὶ γνωρίζω πῶς ὅταν δύνασαι βιοτίζεις τὸν ἄνθρωπον· μοῦ εἶπες ὅτι αὐτὰ τὰ φλωριὰ εἶναι ξένα, ἀλλὰ μὴ μὲ ἀφήσῃς νὰ φύγω περίλυπος· μίαν μόνην χαρὶν σοῦ ζητῶ· δόσε μου τὴν ἄδειαν νὰ πάρω ἕνα φλωρὶ ἀπὸ κάθε σωρόν.

Τὸ Φάντασμα ἐχασκογέλασε, ποὺ ἀχολόγησε ὅλο ἐκεῖνο τὸ ἐρμόσπιτο.

— Δὲν θὰ σοῦ λείψῃ ἀληθινὰ τίποτε—ἐξακολούθησε θαρρετὰ ὁ Ἀντώνιος — γιὰ κάθε ἕνα φλωρὶ ὁποὺ θὰ πάρω ἀπὸ κάθε σωρὸν θὰ βάλω ἕνα δικό μου.

— Εἰς ἐμένα δὲν περνοῦν γαλουριαὶς καὶ ἐπαινέματα — εἶπε τὸ Φάντασμα — μοναχὰ σοῦ δίνω τὴν ἄδειαν, γιατὶ σὲ καρτερεῦσα.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξεκρέμασεν ἕνα μικρὸ δέμα ὁποὺ ἐβαστοῦσε πάντοτε ὡσὰν φυλακτὸ μέσα εἰς τὸν κόρρο του· ἔλυσε μὲ κόπον τὸν κόμπον κ' ἔβγαλε τὰ προγονικά του τρία φλωριά· τὸ Φάντασμα ἀνασηκώθηκε δύο ὀρυιαὶς ἀκόμη ὑψηλότερα ἀπὸ τοὺς σωροὺς νὰ τοῦ ἀφήσῃ τόπον, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπροχώρησε καὶ σύντομα σύντομα μὲ τὸ ἕνα χέρι ἐπῆρε ἕνα φλωρὶ ἀπὸ κάθε σωρόν, καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἔβαλε ἕνα δικό του.

— Μῶρο,—τοῦ εἶπε—σ' εὐχαριστῶ καὶ καλαὶς ἀντάμωσαις, ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ.

— Σᾶς περιμένω αὔριο ἕως τὰ μεσάνυκτα· ἂν περάσῃ ἡ αὐριοσυνὴ δὲν μ' εὑρίσκετε πλέον.

Ὁ Ἀντώνιος ἐκαβαλλίκεψε ἀμέσως καὶ τὸ ἄλογο ὡσὰν ἀστραπὴ τὸν ἔφερε σπίτι του· ὅταν ἔφθασαν ἔλειπαν δύο ὧραις νὰ ξημερώσῃ· ὁ Ἀντώνιος ἔβαλε βρώμι τοῦ ἀλόγου του, ἐπῆρε καὶ αὐτὸς δύο χαψιαὶς ψωμὶ κ' ἕνα γυαλὶ βακή, ὕστερα ἐσαμάρωσε καὶ ἐσυγύρισε τὸ ἄλογο καὶ εἶπε τῆς γυναικός του· πηγαίνω 'ς τὴν πολιτείαν ν' ἀγοράσω γέννημα· θὰ σᾶς φέρω καὶ κάτι καλὸ νὰ δειπνήσουμε μιὰ φορά.

— Ἀλήθεια — εἶπεν ἡ γυναῖκα — μᾶς ἔχεις καλομαθημέναις, νὰ τρῶμε γκρίνια γιὰ προσφαΐ.

— Βάλε γνώσι τῆς θυγατρός σου — εἶπεν ὁ Ἀντώνιος — κάμε την νὰ δεχθῇ πλούσιον γαμπρόν, ἂν θέλῃς νὰ καλοπεράσωμε κἂν εἰς τὰ μαῦρα μας γεράματα.

*

Ἡ δύο ὧραις ὁποὺ ἐδαπάνησε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἐφάνηκαν χρόνος, καὶ εἰς τὸν δρόμον ἐβίαζε τὸ ἄλογο, κ' ἔκαμνε ἐπάνω κάτω τοὺς ἐξῆς συλλογισμούς.

— Θαρρῶ πῶς θὰ πετύχῃ· ἀπ' ὅτι δείχνει εἶναι γραμμένο· πρῶτα, πῶς μοῦ ἦλθε ἐξαφνα νὰ ζητήσω τοῦ Μώρου τὴν ἄδειαν ν' ἀνταλλάξω τὰ φλωριά; ὁλοφάνερη θεοῦ φώτισι· δεύτερα, εἶδες μὲ ποίαν εὐκολίαν ὁ καϋμένος ὁ Μῶρος μοῦ ἔδωσε τὴν ἄδειαν, καὶ ὕστερα μοῦ εἶπε ὅτι μᾶς καρτερεῖ ἀπόψε, ἐμένα δηλαδὴ καὶ κάποιον ἄλλον! Ἂν πιτύχῃ τὸ σχέδιό μου καὶ δὲν εὑρεθῇ κανένα ἐνάντιο νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ, θ' ἀλλάξῃ ἡ τύχη μου ἡ κατηραμένη· κ' ὕστερα, εἰς τὸν πάτον πάτον, ἦλθε ἡ ὥρα νὰ βγάλω ἀπὸ τὸν λαιμόν μου αὐτὸ τὸ μασκαραλίκι ποὺ μοῦ ἔχουν κρεμάσῃ ἀπὸ γενεὰν εἰς γενεὰν οἱ προκομμένοι προπάτορές μου, χαμένο θυμητικὸ ἀπὸ περασμένα μεγαλεῖα· μὲ τοῦτην ἐδῶ τὴν ἐλπίδα κολλημένην ἐπάνω 'ς τὴν καρδιά μου, πῶς τάχα τὰ στοιχειωμένα τοῦτα φλωριὰ θὰ ἀναστήσουν τὸ σπίτι μου, μὲ αὐτὸ τὸ παλαιὸ ὄνειρο, ἔχασα τὰ νιάτα μου καὶ δὲν ἐφρόντισα νὰ κάμω κατάστασιν καθὼς ἄλλοι συγχωριανοί μου τὴν ἔκαμαν μὲ τόσους τρόπους. Πόσαις φοραίς, τὴν παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ἠθέλησα νὰ πάω εἰς τὴν πολιτείαν νὰ δοκιμάσω μὲ αὐτὰ τὰ τρία φλωριὰ τὴν τύχην μου μέσα εἰς ἐκεῖνα τὰ καταστήματα, ὅπου πηγαίνει καὶ χαρτοπαίζει κάθε λογῆς ἄνθρωπος, ἄρχοντας τεχνίτης καὶ χαμαλής, καὶ τίμιος, καὶ μπομπιωμένος, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ

πολλὰ ἢ ὀλίγα χρήματα, καὶ ὅλοι εὑρίσκουν χρήματα, ἐκείναις ταὶς ἡμέραις, ποιὸς ὀλίγα ποιὸς πολλά, νὰ πάω κ' ἐγὼ ἐκεῖ μέσα μὲ ταὶς πλατοβράκαις μου καὶ μὲ τὸ τρυπημένο φέσι μου, ἴσως ἐκατόρθονα νὰ δώσω δύο φάσκελα τῆς φτώχειας· ἀμμὴ ἐφοβήθηκα τὴν προγονικὴν ἐκείνην παραγγελίαν καὶ τοῦ πατρός μου τὴν κατάραν· κ' ὕστερα παίζω κάθε βράδυ, καὶ ταὶς ἑορταὶς ὅλην τὴν ἡμέραν, εἰς τὸ ἀργαστῆρι, καὶ πάντοτε χάνω· ἀλλὰ σήμερα, εἴτε ἔτσι εἴτε ἀλλέως, θὰ τελειώσῃ· σπορὰν ἀρσενικὴν δὲν ἔχω νὰ ἀφήσω αὐτὴν τὴν παράξενην κληρονομίαν· ἡ θυγατέρα μου εἶναι ἀνυπότακτη καὶ γαμπρὸν δὲν θέλει, ἤ, καθὼς μοῦ φαίνεται, τὸν θέλει οὐρανακατέβατον· τοῦτα τὰ τρία φλωριὰ εἶναι καλὸ δόλωμα γιὰ νὰ τὸν ψαρέψω.

Ἅμα ἔφθασε γλυκοχαράμματα εἰς τὴν πόλιν, ἄφησε τὸ ἄλογο εἰς τὸ συνηθισμένο μέρος, καὶ πρῶτα πρῶτα ἐπῆγε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος νὰ προσκυνήσῃ, ὕστερα ἐκατέβηκε ἀμέσως εἰς τὴν Σπηλιά, ἔβγαλμα ἡλίου, ἐστάθηκε εἰς μίαν ἄκρην κ' ἐπερίμενε κάμποσην ὥραν ὅσο νὰ πληθύνῃ ὁ κόσμος· ἄρχισαν νὰ περνοῦν ἀπὸ δύο ἀπὸ τρεῖς ὅσο ποὺ ἐπηγαινεκέρχονταν ἀμέτρητοι ἄνθρωποι ἀκατάπαυτα· τότε αὐτὸς ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἦταν ἐπροχώρησε μέσα εἰς τὸ πλῆθος καὶ αὐτοῦ ἄφησε νὰ κυλήσῃ ἕνα ἀπὸ τὰ τρία φλωριά, ποὺ ἐκρατοῦσε σφικτὰ μέσα εἰς τὴν φοῦκταν του, κατόπιν ἐτραβήχθηκε ὀλίγο παράμερα κ' ἔμεινε μὲ τὰ μάτια στυλωμένα εἰς τὸ φλωρὶ νὰ ἰδῇ τί θὰ συμβῇ· γιὰ κάμποσην ὥραν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς διαβάταις ἐτύχαινε νὰ πατήσουν ἐπάνω εἰς τὸ φλωρί, καὶ ἐκεῖνο δὲν ἐχώνετο μέσα εἰς τὴν σκόνην, ἀλλὰ ἔμενε ἀπὸ 'πάνω κ' ἔλαμπε πάντοτε αὐτοῦ ἐκεῖ ὅπου τὸ εἶχε ῥίξῃ.

[Ἕπεται συνέχεια] ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΛΥΛΑΣ

Κοραι τῆς Ἑλλαδος[1]

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ«ς HANNAH LYNCH

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Παρὰ σκοπὸν βολή.

Ὁ ἰατρὸς Τελάχας ἦτο πλήρης κρυφίας εὐχαριστήσεως καὶ κρυφίων ἐλπίδων καθ' ἣν ἡμέραν εἶδε τὸν Γουσταῦον Λανὲκ ἐπιβιβαζόμενον εἰς τὸ διὰ Σῦρον ἀτμόπλοιον. Ἀφοῦ τὸν ἐσύστησε θερμῶς εἰς τὸν ἀξιόλογον πλοίαρχον τῆς *Σφακτηρίας* καὶ τὸν ἀπεχαιρέτησεν, ἐπιστρέψας ἐκ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας ἐθεώρησε καθῆκόν του νὰ λάβῃ πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ μυστηριώδους τούτου ὑποκειμένου. Ἐσυμβουλεύθη τὸν Κύριον Γαληνίδην, κατὰ συμβουλὴν δὲ αὐτοῦ ἀπευθύνθη εἰς τὸν πρόξενον τῆς Γερμανίας, οὗτος δὲ τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸν πρέσβυν του. Ὁ βαρῶνος Χοενφὲλς ἐγνώριζεν ἀορίστως τὸν Κύριον Λανέκ, ὡς ἄνθρωπον λόγιον, ἀλλὰ περὶ τῶν προηγουμένων του, περὶ γένους, μέσων, κοινωνικῆς θέσεως, οἰκογενειακῶν σχέσεων οὐδὲν ὁριστικῶς ἐγνώριζε οὔτε ἠδύνατο νὰ ἐξακριβώσῃ, ὥστε ὁ Τελάχας κατέφυγεν ἐξ ἀνάγκης εἰς ὑποθέσεις καὶ συμπερασμούς, ὡς συνήθως συμβαίνει, προκειμένου περὶ ξένων. Τὸ πρώτιστον ζήτημα ἦτο ἐὰν ὑπάρχῃ που ἢ δὲν ὑπάρχῃ Κυρία Λανέκ· ὄχι ὀλιγώτερον σπουδαῖον ἦτο καὶ τὸ ζήτημα τῆς περιουσίας. Εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἡ σοφία εἶχε σύντροφον τὴν πενίαν, ἀλλὰ τὴν σήμερον τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Ὁ Κύριος Τελάχας ἤρχισε νὰ φοβῆται μὴ ἔσπευσε πολὺ συστήσας τὸν ἄγνωστον τοῦτον γαμβρὸν εἰς τὸν ἀδελφόν του, τοὺς φόβους του δὲ ἐπηύξανεν ἡ σκέψις ὅτι ὁ ἰδιότροπος αὐτὸς ἀδελφὸς ἦτο ἄξιος νὰ ἐνθουσιασθῇ μὲ τὸν ἀρχαιολόγον ξένον καὶ νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀρχαιομάθειάν του καὶ μόνην ὡς ἀρκοῦσαν ἐγγύησιν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἰναρίμης, ἀντὶ νὰ φροντίσῃ νὰ περιβάλῃ τὸν πολύτιμόν του ἀδάμαντα μὲ χρυσὸν γνήσιον.

— Ἔχει δίκαιον ὁ Σταῦρος, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Καλλίτερα νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἴσως καταφέρωμεν τὸν Μάγγον, τὸν πλούσιον ὁμογενῆ, νὰ μᾶς τὴν ζητήσῃ.

Ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασις τῆς Ἰναρίμης ἦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος δευτερεύουσα ὑπόθεσις. Ἡ κοινοβουλευτικὴ πάλη καὶ ἡ ἐπερχομένη δημοτικὴ ἐκλογή, ἰδοὺ περὶ τίνος πρὸ πάντων ἐφρόντιζεν ὁ Τελάχας. Δήμαρχος τῆς Πρωτευούσης τώρα, καὶ μὲ τὸν καιρὸν ὑπουργός! Ὑπουργός, ἠλεκτρίζων ἐκ τοῦ βήματος τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον διὰ τῶν πολυώρων ἀγορεύσεών του, κεραυνοβολῶν καὶ ὀνειδίζων τὴν Εὐρώπην διὰ τὴν καταπάτησιν τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου καὶ διὰ τὴν κακεντρέχειάν της ὡς πρὸς τὴν διευθέτησιν τῶν ἑλληνικῶν συνόρων! Καὶ σκεπτόμενος ταῦτα προέβη εἰς νοερὰς ἀγορεύσεις, καὶ τὰς συνώδευε μὲ ζωηρὰς χειρονομίας, ἐνῷ ἀνέβαινε τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ διευθυνόμενος πρὸς τὴν νέαν οἰκίαν τὴν ὁποίαν ἔκτιζε πλησίον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἡ οἰκοδομὴ ἐπήγαινε καλά, ἄλλως δὲν εἶχεν ἀνησυχίας περὶ τῆς μέχρι τέλους εὐοδώσεώς της, ἀφοῦ πρὸς ἐξευμένισιν τῆς τύχης ἐφρόντισε νὰ θυσιάσῃ πετεινὸν ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου.

Ἐπλησίαζεν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν ὅτε εἶδε τὸν συνάδελφόν του Γαληνίδην ἐξερχόμενον τοῦ Νοσοκομείου. Οἱ δύο φίλοι ἐστάθησαν καὶ ἤρχισαν σπουδαίαν περὶ τῶν πολιτικῶν συζήτησιν.

— Τί ἔπαθεν ὁ Σταῦρος, ἠρώτησεν ὁ Κος Γαληνίδης ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως. Ἀρνιάσε καὶ κτυπᾷ εἰς τὴν ἐφημερίδα του ἀριστερὰ καὶ δεξιά, ἐχθροὺς καὶ φίλους.

1 Ἴδε σελ. 172

— Πρὸς τὸ θεαθῆναι! ἀπεκρίθη γελῶν ὁ Τελάχας. Ὁ σκοπός του εἶναι νὰ τὸν φοβῆται ὁ κόσμος, ὡς ἡφαίστειον εἰς ἔκρηξιν διαρκῆ.

— Ἴσως ἔχει καὶ ἄλλους σκοπούς — πρακτικωτέρους, — ὑπέλαβεν ὁ Κος Γαληνίδης, τονίζων τὴν τελευταίαν λέξιν.

Ὁ Τελάχας ἔστρεψε ἀνήσυχον βλέμμα πρὸς τὸν φίλον του.

— Τὸν ὑποπτεύεσαι;

— Τὸ φρόνιμον εἶναι κανένα νὰ μὴ ἐμπιστεύεσαι τυφλῶς. Ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει ὑπόκειται εἰς μεταβολάς.

— Τί εἴδους μεταβολὴν προβλέπεις ἐκ μέρους τοῦ Σταύρου;

— Ὄχι εὐχάριστον διὰ σέ, εἶπε μυστηριωδῶς ὁ Κος Γαληνίδης.

— Τί; θὰ τὰ γυρίσῃ;

— Ἰξεύρω κ' ἐγώ; ψιθυρίζονται περίεργοι ρῆμαι. Θὰ ἦτο καλλίτερον ἂν δὲν ἐβιάζεσο νὰ ἐνοχοποιηθῇς μαζῆ του. Ἀλλὰ τὸ παθαίνουν οἱ βασιλεῖς νὰ ἀπατῶνται ἀπὸ τοὺς ὑπουργούς. Δὲν θὰ εἶσαι ὁ πρῶτος!

— Δὲν ἔχει ὑπουργούς, οὔτε φοβεῖται ἀπὸ μεταβολὰς τὸ ἰδικόν μου βασίλειον, φίλτατε! Ἀλήθεια, τὸν νέον ἐκεῖνον τὸν ἔστειλα εἰς τὴν Τῆνον.

— Καὶ τοῦτο ριψοκίνδυνον μᾶλλον. Πρόσεχε! ἂν τουρεκίζῃς χωρὶς νὰ σημαδεύῃς, κινδυνεύεις νὰ σοῦ φύγῃ τὸ πουλί.

Ὁ Τελάχας δὲν ἤκουσεν εὐχαρίστως τὸν διπλοῦν τοῦτον ὑπαινιγμόν.

— Εὔκολον νὰ κάμνῃ κανεὶς τὸν σορόν, εἶπε μετὰ πικρίας.

— Εὔκολον καὶ δύσκολον, φίλε μου. Ἀλλὰ μὴ θυμώνῃς! Ὑγίαινε. Ἔλα κανὲν ἑσπέρας νὰ γευματίσῃς μαζῆ μου.

Οἱ δύο ἰατροὶ ἀπεχαιρετήθησαν ψυχρότερον τοῦ συνήθους. Ὁ Τελάχας δὲν ἦτο ἥσυχος. Τί ἐσήμαινον αἱ νύξεις αὗται περὶ τῆς ἀμφιβόλου σταθερότητος τοῦ πολιτικοῦ φίλου καὶ συμβούλου του; Ὁ Γαληνίδης κάτι βεβαίως γνωρίζει διὰ νὰ εἴπῃ ὅσα εἶπε, ἦτο δὲ πασίγνωστος ἡ στενή του φιλία μὲ τὸν πρωθυπουργόν. Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου! Μὴ ἐδωροδόκησε τὸν Σταῦρον ὁ Οἰδᾶς!

Ἡ ἀνησυχία τοῦ βουλευτοῦ Τήνου ἐπετείνετο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Ἦτο εἰς προσοχὴν διαρκῆ, ἐπιβλέπων τὰ διαβήματα, τοὺς λόγους, τὴν διαγωγὴν τοῦ Σταύρου. Οὔτε ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀγγέλλοντος τὴν ἄφιξιν τοῦ ξένου εἰς Τῆνον, διεσκέδασε τὴν κατήφειάν του. Δὲν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ περὶ ἄλλου τινὸς ἢ περὶ τῆς ἐνδεχομένης προδοσίας τοῦ συναδέλφου του. Τὰ δὲ πειστήρια ἐπεσωρεύοντο ἐναντίον του. Προδήλως ὁ Σταῦρος δὲν εἰργάζετο ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸν ἐπεβουλεύετο. Ὁ Τελάχας παρεπονέθη πικρῶς, ἀλλ' ὁ Σταῦρος ἀπελογήθη διαμαρτυρόμενος. Πῶς! αὐτὸς νὰ παραιτήσῃ ποτὲ τὸν φίλον του! Μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός του, μὰ ὅ,τι ἱερώτερον ἠδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῇ, τὸν ἠδίκει ὁ Τελάχας! Ἐὰν δὲν ἦτο ἀθῶος πάσης τοιαύτης ἀπιστίας, νὰ μὴν ἴδῃ ποτὲ καλὸν οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν, οὔτε εἰς τὴν ἄλλην! Καὶ ἐκτύπα τὸ στῆθος μὲ τοὺς γρόνθους του, καὶ τὸ αἷμα ἀνήρχετο εἰς τὰς παρειάς του ἀπὸ ἀγανάκτησιν ὅτι ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν τὸν ὑπωπτεύθη ὁ φίλος του.

Ὁ Τελάχας ἐπείσθη καὶ ἐζήτησε συγγνώμην. Πλήρης συντριβῆς, δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἀδικηθέντα φίλον του, κατὰ συνέπειαν δὲν ἐπρόφθασε καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὸ ἐπίβουλον εἰρωνικὸν μειδίαμα τὸ διαστεῖλαν τὰ χείλη τοῦ Σταύρου.

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν παράρτημα ἔκτακτον τοῦ *Νέου Διογένους* ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τραντακτόν, ἀναγγέλλον ὅτι ὁ ἐκδότης ἐπιθυμεῖ σροδρῶς νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς δημότας Ἀθηνῶν τοὺς λόγους ἕνεκα τῶν ὁποίων μεταβάλλει πορείαν, καὶ προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς συλλαλητήριον ἐπὶ τούτῳ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἐντὸς τοῦ Ὠδείου εἰς τὴν ὁδὸν Πειραιῶς.

Ὁ Τελάχας παρεζαλίσθη! Εἶχε λάβει ἀκριβῶς πρὸ ὀλίγης ὥρας ἐπιστολὴν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἔγραφεν ὅτι ὁ Λανὲκ τὸν κατενθουσίασε καὶ ὅτι πιστεύει ὅτι εἶναι ὁ κατάλληλος σύζυγος διὰ τὴν Ἰναρίμην. Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ πῶς ἦτο ἀνθρωπίνως δυνατὸν νὰ ἐνασχολῇ τὸν νοῦν τοῦ Κωνσταντίνου τὸ συνοικέσιον τῆς ἀνεψιᾶς του, ἐνῷ σημεῖα τόσον φοβερᾶς καταιγίδος ἐμαύριζον τὸν πολιτικὸν ὁρίζοντα! Ἀλλὰ τίς οἶδεν, ἴσως ἡ μεταβολὴ πορείας τοῦ Σταύρου οὐδὲν εἶχε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἐκλογὴν δημάρχου. Ὡς πρὸς τοῦτο καὶ μόνον εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἐπικουρίας τοῦ Σταύρου, ἄλλως ἂς μεταβάλῃ αὐτὸς ὅσον θέλει πορείαν εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ ζητήματα.

Ἡ πρόσκλησις τοῦ Σταύρου παρεῖχεν ὑποσχέσεις διασκεδάσεως ἀσυνήθους, ὥστε πλῆθος Ἀθηναίων συνέρρευσε τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν ὁδὸν Πειραιῶς. Πολλοὶ ἐθυσίασαν μέρος τοῦ ἀπογευματινοῦ ὕπνου των, καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν μετὰ μεσημβρίαν σειρὰ ἀδιάκοπος πολιτῶν διευθυνομένων πρὸς τὸ Ὠδεῖον διέσχιζε τὴν πλατεῖαν Ὁμονοίας, ὅπου ἔπαιζε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἡ στρατιωτικὴ μουσική. Οἱ πίνοντες τὸν καφέν των εἰς τὸ καφενεῖον Χαραμῆ ἐπλήρωνον βιαστικοὶ διὰ νὰ προφθάσωσι καὶ αὐτοί, ἔμενον δὲ κεναὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ τράπεζαι τοῦ καφενείου· ἡ μουσικὴ ἐξηκολούθει νὰ παίζῃ, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου μόνοι ἀκροαταί της ἔμειναν τροροί, βρέφη, καὶ ὀλίγοι στρατιῶται.

Ἡ αἴθουσα τοῦ Ὠδείου ἦτο πλήρης καθὼς καὶ ἡ σκηνὴ καὶ τὰ παρασκήνια, εἰς δὲ τὴν εἴσο-

ΤΟ ΓΑΤΑΚΙ

δον συνεθλίβοντο οἱ μὴ εὑρίσκοντες πλέον θέσιν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι καὶ οὕτω κάτι θ' ἀκούσουν.

Ὁ Ἀγγυρόπουλος κατεῖχε καλὴν θέσιν καὶ προητοιμάζετο νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὰ τῆς συνεδριάσεως, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ συνωμίλει μεγαλοφώνως καὶ φιλικῶς μετὰ τοῦ ἐνδόξου Μιλτιάδου. Παρέκει ἐκάθητο ὁ ποιητής, ἐπισκοπῶν τοὺς συνεδριάζοντας μὲ βλέμμα περιφρονητικὸν καὶ μὴ ὑποκρύπτων εἰς τοὺς γείτονάς του τὴν ἰδέαν του περὶ τῆς βλακείας τῶν Ἀθηναίων.

— Βλᾶκες, μάλιστα, ἐπεφώνησεν ὁ Ἀγγυρόπουλος, διευθύνων καὶ αὐτὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ monocle του ἐπὶ τῆς ὀμηγύρεως. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ἀξιοθέατοι!

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐψιθύρισεν ὁ ποιητής, ἀξιοθέατος καὶ ἀξιοθαύμαστος εἶναι ὁ ἐπιλεγόμενος «βασιλεὺς τῆς Τήνου»!

— Διὰ τὴν Ἑλληνικὴν εὐπιστίαν του;

— Διὰ τὴν καταπληκτικήν του εὐήθειαν!

Τὴν ἀνταλλαγὴν εὐμενῶν σχολίων διέκοψεν ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σταύρου ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἡ παρουσία του καὶ μόνη ἐφαίνετο προαναγγέλλουσα une séance à sensation κατὰ τὴν γαλλικὴν ἔκφρασιν. Ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἰδέας τοῦ ῥήτορος, δὲν προτιθέμεθα οὔτε τὴν οὐσίαν νὰ ὑποδείξωμεν, οὔτε τὰς ἐκφράσεις νὰ διατυπώσωμεν. Ἡ μετάστασις τὴν ὁποίαν ἤρχετο νὰ διακηρύξῃ καὶ δικαιολογήσῃ, ἠδύνατο ἀκριβέστερον νὰ ἐξηγηθῇ διὰ λόγων μὴ πολιτικῶν, ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐννοεῖται, ἐπέμεινε καὶ περιωρίσθη εἰς τὴν πολιτικήν. Προέβαλεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς κουμβωμένος ἕως ἐπάνω, μὲ παράστημα σοβαρὸν ὡς ἥρμοζεν εἰς ἀντιπρόσωπον τοῦ ἔθνους. Μειδίαμα ὕπουλον διέστελλε τὰ χείλη του καὶ ἡ λάμψις τῶν τολμηρῶν ὀφθαλμῶν του ἐμαρτύρει ὅτι συνησθάνετο τὴν δυσκολίαν τῆς θέσεώς του, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐφοβεῖτο. Εἶδε τὸν Τελάχαν καὶ ἔνευσε πρὸς αὐτὸν εὐμενῶς. Μετὰ μίαν δὲ ἢ δύο φράσεις εἰσαγωγικάς, ἐβυθίσθη ἀμέσως εἰς ὠκεανὸν κενῆς εὐγλωττίας. Ἐκτυλίσσων πομπωδῶς κοινοὺς τόπους, περιπλέκων τὸ ἀκροατήριόν του εἰς κυκεῶνα ἀσαρῶν συλλογισμῶν, συνέκλωθε περιόδους μεγαλοσχήμους μέχρις οὗ αἱ διάνοιαι ἐθολώθησαν καὶ ἠμβλύνθησαν. Πόσον ὑπερτέρα τῶν κενῶν λόγων ἡ σοφία τῆς σιωπῆς! Ἀλλὰ τὴν σοφίαν ταύτην δὲν ἐπιδιώκουν αἱ νεώτεραι γενεαί. Ἡ φλύαρος εὐγλωττία τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ τέρπει, ἐδῶ ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, τὰς ἀκοὰς τῶν πολλῶν, ὥστε ἐνόσῳ ὁ Σταῦρος ἐμεγαλορρημόνει περὶ τῆς Εὐρώπης, περὶ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου, τῆς ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων, τῆς ἀνακτήσεως τοῦ Βυζαντίου, οἱ ἀκροαταί του ἐλησμόνουν τοῦ ῥήτορος τὴν ἠθικὴν ποταπότητα. Τινὲς ἴσως ἀνελογίζοντο τὸ ἀνήθικον τῆς πολιτικῆς του ἀσταθείας, ἀλλὰ μὴ τὸ καθῆκον τοῦ πολιτευομένου δὲν ὑπαγορεύει τὴν θυσίαν τῶν ἀτομικῶν συμπαθειῶν εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον; Ὁ δὲ Σταῦρος ἀπεδείκνυε διὰ τοῦ λόγου του ὅτι ὁ ἀγαπητός του φίλος, ὁ διαπρεπὴς ἰατρὸς Τελάχας, ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Τήνου, δὲν ἦτο τὸ ἁρμόδιον πρόσωπον διὰ τὸ ἀξίωμα δημάρχου καὶ ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ Κυρίου Οἰδᾶ ἤθελεν ἀποφέρει ἀσυγκρίτως μεγαλειτέραν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν εἰς τὸν δῆμον Ἀθηναίων.

— Πόσα σοῦ ἐπλήρωσε, ἐκραύγασεν ὁ Τελάχας ἐγειρόμενος καὶ βλέπων ἀγρίως τὸν ἀγορεύοντα.

— Ἔλα, κὺρ Σταῦρε, πέ μας τὸ ποσόν, ἐφώναξεν ἄλλος ἐκ τοῦ πλήθους.

Ὁ Σταῦρος ἐκοκκίνισεν ὀλίγον, ἀλλ' ἀντιμετώπισε τὴν ὕβριν μὲ τὸ πρόσχημα ἀταραξίας καὶ δὲν κατεδέχθη ν' ἀποκριθῇ. Ἐξηκολούθησε τὸν λόγον του, ἐπιδεικνύων τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος ὁμιλῶν εἶναι ἄξιος νὰ καταστήσῃ τὰ πάντα χωνευτὰ εἰς τοὺς ἀκροατάς του, τὴν ἀγόρευσίν του παρεγέμισε μὲ λέξις ἠχηρὰς — «πατριωτισμός, — ἐλευθερία — ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος — τὸ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του καθῆκον, — τὸ μέλλον τῶν Ἀθηνῶν», — κατέληξε δὲ λέγων ὅτι ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸν ἐκλογικὸν τοῦτον ἀγῶνα καὶ ἐξώρκισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκτελέσωσι τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον.

Χειροκροτήματα ραγδαῖα ἐπέστεψαν τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Σταύρου, ἐν μέσῳ δὲ τῶν ἐπευφημιῶν ὁ Ἀγγυρόπουλος καὶ ὁ ποιητὴς ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι ἐξῆλθον τοῦ Ὠδείου ὅπως ἀναπνεύσωσι καὶ σχολιάσωσι τὰ τοῦ συλλαλητηρίου. Ὁ Ἀγγυρόπουλος περιέγραψε σατυρικῶς τὴν συγκίνησιν τῆς Εὐρώπης, ἀνησυχούσης διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πάλης μεταξὺ Τελάχα καὶ Οἰδᾶ, ὁ δὲ ποιητὴς διετύπωσε τὸ πρᾶγμα εἰς ἀκαταλήπτους στίχους, καὶ ἐγέλων καὶ οἱ δύο δι' ὅσα ἤκουσαν καὶ εἶδον.

— Φοβερὸς κατεργάρης αὐτὸς ὁ Σταῦρος!

— Εὔρυθς ἄνθρωπος, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀγγυρόπουλος ἐν εἴδει διαμαρτυρήσεως. Ἠξεύρει νὰ χρησιμοποιῇ τὰς κακίας του. Ὀλίγον τὸ ἔχεις νὰ ἠμπορῇ κανεὶς νὰ ἐπωφελῆται τῆς κακοηθείας του καὶ νὰ σοῦ τὴν περικαλύπτῃ μὲ ἐπιφάνειαν ἀρετῆς, πρὸς ἐπίδειξιν;

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξήρχετο καὶ ὁ Τελάχας συνομιλῶν ζωηρῶς μὲ τὸν ἀρειμάνιον Μιλτιάδην. Ὁ ὑπολογαγὸς ἐφαίνετο μεγαλοπρεπῶς ὠργισμένος, καὶ αἱ ὀρρῦς του συνεσπῶντο φοβερῶς. Ὁ βουλευτὴς Τήνου ἔσειε τὸν γρόνθον του κατὰ τοῦ Ὠδείου, ὕβριζε, ἐφώναζε καὶ ἀνεθεμάτιζε.

— Ἀπ' αὐτὰ δὲν βγαίνει τίποτε, φίλε μου, ἔλεγεν ὁ Μιλτιάδης. Πρέπει νὰ τὸν προσκαλέσῃς εἰς μονομαχίαν.

— Θὰ τὸν προσκαλέσω! Καὶ βέβαια! Ἐγώ, ὁ Κωνσταντῖνος Τελάχας, θὰ τὸν πολεμήσω, θὰ τὸν σκοτώσω, θὰ τὸν ἐξοντώσω!

Ὁ δυστυχὴς βουλευτὴς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἰδέαν τοιαύτης ἀπάτης ἐκ μέρους τοῦ δολίου του συναδέλφου. Ὁ Ἀγγυρόπουλος διεσκέδαζε βλέπων τὴν ἀδημονίαν καὶ ἀκούων τὰ ἐπιφωνήματά του. Τὸν ἐπλησίασε μὲ συμπάθειαν ἐξερεθιστικήν.

— Θὰ τὸν κομματιάσω, ἐφώναζεν ὁ ἰατρὸς ἔξω ἑαυτοῦ. Τὸν ἀσυνείδητον, τὸν ἄτιμον! θὰ τοῦ δείξω ἐγώ!

— Ὁ σκοπός σας εἶναι ἀξιέπαινος, Κύριε Τελάχα, ὑπέλαβε σοβαρῶς ὁ Ἀγγυρόπουλος. Θὰ ἔχετε τὴν ἐπιδοκιμασίαν παντὸς ἐντίμου ἀνθρώπου.

— Αὐτὰ τοῦ λέγω κ' ἐγώ, εἶπεν ὁ Μιλτιάδης ἡρωϊκῶς. Καὶ τὸ θεωρῶ τιμήν μου νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὸν ἰατρόν, εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν.

— Εἶναι εὐτύχημα τῷ ὄντι νὰ ἔχῃ τις τοιοῦτον φίλον εἰς παρομοίας περιστάσεις, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀγγυρόπουλος.

Ὁ Μιλτιάδης ἤγγισε τὸ πηλίκιόν του διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ ἔκαμε ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν· ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἔλεγε καταληπτῶς: «Ἐὰν θέλετε ἡρωϊσμόν, ἐδῶ εἶμαι!»

Τὸ ἀπόγευμα διεθρυλήθη καθ' ὅλην τὴν πόλιν ὅτι ὁ ἰατρὸς προσεκάλεσε τὸν Σταῦρον εἰς μονομαχίαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι σύμπαντες ἀνέμενον ἀνυπομόνως τὸ ἀποτέλεσμα.

Μάρτυς τοῦ Σταύρου ἦτο ὁ Οἰδᾶς. Ὅτε ὡρίσθη ἡ ὥρα καὶ οἱ ὅροι τῆς μονομαχίας ὁ μάρτυς εὗρε τὸν πρωταγωνιστὴν πλήρη ἀπεριγράπτου ἀνησυχίας· ὁ ἐκδότης τοῦ *Νέου Διογένους* παρεδέχετο προθύμως τὴν διεξαγωγὴν πάλης διὰ τοῦ καλάμου ἢ τῆς γλώσσης, ἀλλὰ προκειμένου περὶ πιστολίων καὶ σφαιρῶν, τὸ πρᾶγμα ἐλάμβανε μορφὴν δυσάρεστον καὶ ὁ ἱδρὼς τοῦ φόβου ἔβρεχε τὸ μέτωπόν του.

— Καὶ ἂν ἡ σφαῖρα δὲν 'πάγει καλά, ἔλεγε εἰς τὸν μάρτυρά του.

— Νὰ κρατῇς τὸ πιστόλι ἴσα, καὶ νὰ σημαδεύῃς μὲ προσοχήν. Ἰδοὺ πῶς, συνεβούλευεν ὁ Οἰδᾶς ὑψόνων τὸ πιστόλιον.

— Ὤ, ὤ! Πρόσεχε νὰ μὴ πάρῃ φωτιάν, ἐφώναζεν ὁ Σταῦρος περίφοβος.

— Αἴ, καϋμένε! Δὲν εἶναι κἂν γεμισμένον.

Ὁ Σταῦρος ἐξενύκτισε γράφων σπαραξικαρδίους ἐπιστολὰς πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς του εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀναθεματίζων τὸν παράφρονα ἀντίπαλόν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν ἐπέρασε τὴν νύκτα ἡσυχώτερον. Ἅμα ἔλειψεν ἀπὸ τὸ πλευρόν του ὁ στρατιωτικὸς φίλος του μὲ τὰς ἡρωϊκὰς προτροπάς του, ἤρχισε νὰ σφίγγηται ἡ καρδία τοῦ Τελάχα καὶ ν' ἀλλάζῃ ἡ ὄψις του. Ἔγραψε ἀσυνάρτητον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν του προτοῦ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμήθη· ὅλην τὴν νύκτα ἔκλαιεν εἰς τὴν κλίνην του καὶ ἐστέναζε. Ὅτε δέ, τὸ πρωί, ὁ Μιλτιάδης καὶ ὁ Ἀγγυρόπουλος ἦλθον νὰ τὸν ἐξυπνήσωσι, τὰ βλέφαρά του ἐπροξένουν τρόμον καὶ εἶχέ τι τὸ νεκρωσίμως πένθιμον ἡ προσποιητή του εὐθυμία.

— Εἰς τὸν πόλεμον δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ νὰ τάξῃ κακὸν μὲ τὸν νοῦν του! Δὲν εἶναι ἀλήθεια, γενναῖε μου ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Ἀγγυρόπουλος.

— Δὲν εἶναι τρόπος νὰ ἐξευρεθῇ εἰρηνικὴ λύσις τῆς ὑποθέσεως, ἠρώτησεν ὁ Τελάχας, προσπαθῶν εἰς μάτην νὰ κρύψῃ τὸν φόβον του ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλανθρωπίας. — Εἶναι ἁμάρτημα, φίλοι μου, νὰ χύσῃ κανεὶς τὸ αἷμα τοῦ πλησίον χάριν ἰδιωτικῶν λόγων.

— Ἡ διάκρισις δύσκολος μεταξὺ ἰδιωτικῶν καὶ κοινῶν εἰς τοιαῦτα ζητήματα, ὑπέλαβεν ὁ Ἀγγυρόπουλος. Οἱ περισσότεροι πόλεμοι ἔλαβον ἀρχὴν ἐκ προσωπικῶν ἀφορμῶν.

— Ἀλλ' οἱ νόμοι ὅλων τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν ἀπαγορεύουν τὴν μονομαχίαν, ὁ δὲ Σταῦρος κ' ἐγὼ εἴμεθα νομοθέται καὶ οἱ δύο, — δηλαδὴ ἀντιπροσωπεύομεν τὸ Σύνταγμα καὶ ὀφείλομεν νὰ τὸ ὑποστηρίζωμεν. Καὶ νὰ καταπατήσωμεν τώρα τὸν νόμον, βουλευταὶ ἡμεῖς!

Ἀλλ' ὁ Ἀγγυρόπουλος δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τὸν βουλευτὴν εἰς τὴν πλάνην εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ὤθει ἡ ἀρετή του.

— Τοὺς νόμους, εἶπε, τοὺς κάμνομεν διὰ τοὺς ἄλλους, ὄχι δι' ἡμᾶς! Δὲν βαρύνεσαι ἀδελφέ! Καὶ τί ἀξίζει ἡ ἐλευθερία ἐὰν δὲν μᾶς ἐξασφαλίζῃ εἴσοδον ἐκ τῶν ὄπισθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀδικίας, καὶ ἂν δὲν μᾶς προμηθεύῃ εὐσχήμως προφάσεις πρὸς διεκφυγὴν τῶν νόμων!

— Αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἀρίνω εἰς ἄλλους, ἀνέκραξεν ὁ Τελάχας προσποιούμενος ἀγανάκτησιν.

— Ὥρα ἰατρέ, εἶπεν ὁ Μιλτιάδης, συγκρούων ἀνυπομόνως τοὺς πτερνιστῆράς του. Δὲν ἠξεύρω ἐγὼ τί λέγουν οἱ νόμοι τοῦ Κράτους, ἀλλ' οἱ νόμοι τῆς τιμῆς ἐπιβάλλουν νὰ παρευρίσκωνται οἱ ἀνταγωνισταὶ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν εἰς τὸ πεδίον. Ἔχω τὰ πιστόλια. Μὴ ἀργοπορῆς, παρακαλῶ.

Τοῦ ἰατροῦ αἱ κινήσεις ἦσαν ὡσὰν νὰ ἐζήτει νὰ περισυλλέξῃ σκορπισθέντα τὰ μέλη του καὶ νὰ τὰ συναρμόσῃ, προτοῦ δυνηθῇ νὰ βαδίσῃ. Ἔρριψε βλέμμα περιπαθὲς πρὸς τὸν Ἀγγυρόπουλον, ἀλλὰ τὸν ἐκρύωσε ἡ ἀπάθεια τοῦ αὐθάδους monocle καὶ ἡ ἐπιμελημένη περιβολὴ τοῦ Τεργεσταίου ὁμογενοῦς. Ἐστράφη πρὸς τὸν γενναῖον καὶ ἀδάμαστον ὑπολοχαγόν, καὶ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του συστελλομένην ἐντὸς τοῦ στήθους.

— Δὲν εἶναι φόβος, ἐτραύλισε, μὴ τὸ ἐπῆρεν εἴδησιν ἡ ἀστυνομία καὶ ἐμποδισθῇ τὸ πρᾶγμα;

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του ἐμαρτύρει ὅτι ηὔχετο καὶ ἐπεθύμει πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν πραγματοποίησιν τοῦ φόβου τούτου. Ἀλλ' ὁ Μιλτιάδης ἔσπευσε νὰ τὸν καθησυχάσῃ.

— Οὔτε ἰδέα περὶ τούτου, ἀνεφώνησε.

— Ὤ, ἐστέναξεν ὁ δυστυχὴς Τελάχας.

Παρομοίαν ἀγωνίαν διῆλθε καὶ ὁ Σταῦρος ἑτοιμαζόμενος διὰ τὴν ὥραν τῆς μονομαχίας, καὶ εἰς τὸ πεδίον ἔτι τῆς μάχης, ὅπου ἔφθασε, μὲ τοὺς μάρτυράς του, ὀλίγα δευτερόλεπτα πρὸ τοῦ ἀντιπάλου του.

— Ἂν πάθω τίποτε, εἶπεν ὁ Τελάχας πρὸς τὸν Μιλτιάδην, μὴ λησμονήσῃς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν διὰ τὸν ἀδελφόν μου.

Καὶ μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἔλαβε τὸ πιστόλιον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀξιωματικοῦ.

— Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἐψιθύρισε, καὶ κλείσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπυροβόλησε καὶ ἐπλήγωσε... ὄχι τὸν ἀντίπαλον, ἀλλὰ τὸν ἴδιον ἑαυτόν του.

[Ἕπεται συνέχεια] *Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ Δ. Β.*

Το Λουλουδι

Ἐκεῖ 'στὸν βράχο τὸν ξερὸ
Ἔτυχε μόνο νὰ φυτρώσῃ
Ἕνα λουλοῦδι τρυφερὸ
Μέσα στὴν ἐρημιὰ τὴν τόση.

—

Δὲν ἄκουσε ποτὲ φωνή,
Οὔτε πουλιοῦ γλυκὸ τραγοῦδι.
Δὲν εἶδε κόρη καστανὴ
Κι' ἄλλο δὲν γνώρισε λουλοῦδι.

—

Μὲ τὴν χαρούμενη θωριά του
Δὲν ἐστολίστηκε καμμιά,
Καὶ τὴν γλυκειὰ τὴν μυρωδιά του
Πάντα σκορπᾷ 'σ τὴν ἐρημιά.

—

Ἀχ! τί καλὰ ὁπου μαζὺ
Μ' ἄλλο δὲν ἔζησε βοτάνι·
Πῶς τὸ ζηλεύω! μόνο ζῇ
Καὶ μόνο πάλι θὰ πεθάνῃ . . .

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ο ΧΑΣΑΝ ΜΠΑΜΠΑΣ

Ἀγαπημένε μου ἀδελφέ,

Διὰ τὸ ἀπὸ Λαρίσης εἰς Μπαμπᾶ ταξείδιόν μας ἀπεφασίσθη ν' ἀναχωρήσωμεν εἰς τὰς δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁπότε ἀνέτελλε καὶ ἡ σελήνη. Διὰ νὰ μὴ διακόψωμεν τὸν ὕπνον διήλθομεν τὴν ἑσπέραν εἰς τὸν Φασουλῆ, τὸ μοναδικὸν τότε θέατρον τῆς πόλεώς μας.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρός, οἱ ἀστέρες λαμπροὶ καὶ ἡ σελήνη εἰς τὸ τελευταῖον τέταρτόν της ἔρριπτε τὰς ἀργυρᾶς ἀκτῖνας της καὶ ἐφώτιζε τὴν πορείαν μας. Κατὰ τὴν μεταμεσονύκτιον αὐτὴν ὥραν τὰ πάντα ἐφαίνοντο μεγαλοπρεπῆ καὶ φοβερὰ συγχρόνως. Δὲν ὡμιλοῦμεν ἵνα μὴ διαταράξωμεν τὴν ἄπειρον σιγήν. Τὸ πᾶν ἐκοιμᾶτο καὶ μόνον ὁ κρωγμὸς νυκτοβίου πτηνοῦ, ἢ κανονικὴ πτῶσις τοῦ ἐν τοῖς ἁλωνίοις λιχνιζομένου σίτου καὶ τὸ ἥσυχον νανούρισμα τοῦ πλησίον μας ἐρπύζοντος ποταμοῦ διέκοπτον τὴν ἠρεμίαν τῆς φύσεως.

Ἕως οὗ ἐξέλθωμεν εἰς τὴν πεδιάδα, ἡ καρδία μου ἦτο συνεσφιγμένη, διότι ἐκτὸς τῆς λίαν ἀνωμάλου ὁδοῦ, ἔβλεπον καὶ τοὺς ὑψηλοὺς ἑκατέρωθεν αὐτῆς φράκτας τῶν ἀμπέλων, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ μικρὰ ὀπωροφόρα δένδρα ἐφαίνοντο ὡς παμμέγισται δρῦς, ἐνεθυμούμην δὲ τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συμβᾶσαν λῃστείαν καὶ τὸν φόνον τοῦ Ὀθωμανοῦ πασᾶ καὶ ἡ φαντασία μου παρίστανεν ὅτι ὄπισθεν ἑκάστου δένδρου ἐκρύπτετο καὶ εἷς ὡπλισμένος ἀνήρ, καὶ ὁ φόβος μου παρέλυε τὴν ὀρθοτάτην σκέψιν ὅτι οἱ κύριοι ἐκεῖνοι δὲν θὰ ἠνωχλοῦντο μόνον διὰ νὰ φοβίσωσι πτωχοὺς διαβάτας.

Οὕτω ἐβαδίσαμεν μέχρι τοῦ Καρὰ Τσαίρι (Νεσωνίδος λίμνης), ὅτε ἤρχισε νὰ προβαίνῃ καὶ ἡ γλυκεῖα χαραυγή, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν ποιητήν, βαλσαμώνει τὰ πάντα μὲ τὴν εὐώδη πνοήν της. Τὰ ἄστρα ἤρχισαν νὰ τρεμοσβύνουν καὶ μόνον ὁ Αὐγερινὸς ἐκρέματο ὑπεράνω τῆς Ὄσσης φωτίζων ὡς ἀργυρᾶ λυχνία τὸν ὕπνον τῆς φιλαρέσκου αὐτῆς δεσποίνης, ἐνῷ περὶ τὴν δύσιν ὁ Σείριος ἐφαίνετο χρυσοῦς. Ἡ φύσις ὅλη ἤρχισε νὰ ἐξυπνᾷ· λεπτοτάτη αὔρα ἐκίνει τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ τὰ πουλάκια ἀπηύδυναν τὴν γλυκεῖαν πρωϊνὴν προσευχήν των εἰς τὸν Ὕψιστον, προτοῦ ὑπάγωσι πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς καθημερινῆς τροφῆς των.

Εἰς Μπαμπᾶ ἐφθάσαμεν μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ ἐβιάσθημεν ν' ἀνέλθωμεν εἰς Ἀμπελάκια, διότι ἡ ὁδὸς εἶνε ἄδενδρος καὶ ἑπομένως ἐκτεθειμένη εἰς τὰς φλογερὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἐγένετο ἀμαξιτὴ ἀλλ' ἕως σήμερον οὐδεὶς ἐτόλμησε ν' ἀνέλθῃ δι' ἁμάξης, διότι μέρος ταύτης πρὸς τ' Ἀμπελάκια εἶνε πολὺ ἀνωφερὲς καὶ τοῦτο ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐργοδηγῶν, οἵτινες ἐνόμισαν ὅτι ἠδύναντο νὰ διορθώσωσιν, ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον δῆθεν, τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς, παραλείψαντες δύο καμπὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους.

Περὶ Ἀμπελακίων, τῆς ὡραίας αὐτῆς κωμοπόλεως τῆς Ὄσσης σοῦ ἔγραψα ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει· οὐδὲν ἐν αὐτῇ μετεβλήθη, οὔτε ἡ ζωογόνος δροσιά της, οὔτε τὰ κρύα νερά της, οὔτε ἡ περιβάλλουσα αὐτὴν χλοερὰ φύσις, οὔτε ὁ φιλόξενος οἶκος τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Μανιαρείου Σχολῆς καὶ καλλίστου φίλου μας κ. Μισίου. Τὰ πάντα εἶνε ὡς ἄλλοτε σοῦ τὰ περιέγραψα καὶ τὰ πάντα μετ' ἀρρήτου ἡδονῆς ἐπανεῖδον.

Τὸ χωρίον Μπαμπᾶ εὑρίσκεται παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ὄσσης, τῆς ὁποίας προεξοχή τις χωρίζει αὐτὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Μακρυχωρίου, εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Τεμπῶν καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ, οὗτινος αἱ ὄχθαι φράττονται ὑπὸ πλατάνων, αἰγείρων, ἰτεῶν καὶ ἄλλων δένδρων ἡδελφωμένων, πρὸ τῶν ὁποίων φύεται ἐν ἀφθονίᾳ ἡ χαρίεσσα λυγαριὰ μὲ τὰ εὐώδη ἄνθη της. Ἡ ὄπισθεν τοῦ χωρίου ὑψουμένη Ὄσσα εἶναι ἀπότομος, ξηρὰ καὶ πετρώδης κατ' ἀντίθεσιν τῆς χλοερᾶς φύσεως, ἥτις μετὰ τοῦ ποταμοῦ περιβάλλει αὐτὸ κατὰ τὰ τρία τέταρτα. Ἐὰν ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλοκαλία ἤρχοντο ἀρωγοὶ τῆς φύσεως, ἡ ὁποία τόσον πλουσίως ἐπροικίσθη, τὸ χωρίον Μπαμπᾶ θὰ ἦτο μία γωνία ἐπιγείου παραδείσου. Ἀτυχῶς δὲν διαφέρει κατ' οὐδὲν τῶν λοιπῶν Θεσσαλικῶν χωρίων τοῦ Κάμπου καὶ ἡ εἰκών, ἥτις ἀπετυπώθη ἐκ τοῦ ἴλαροῦ βλέμματος, ὅπερ οἱ θεοὶ ἔρριψαν ἐπ' αὐτοῦ, ἀμαυροῦται ἐκ τῆς ἐπικρατούσης γενικῆς ἀβελτηρίας. Τὸ χωρίον Μπαμπᾶ, εἰς τὸ ὁποῖον κατελθόντες ἐξ Ἀμπελακίων παρεμείναμεν ὁλόκληρον ἡμέραν, ὠνομάσθη ἐκ τοῦ Χασὰν Μπαμπᾶ, τοῦ τιμωμένου καὶ νῦν ὡς Ἁγίου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ ὁποίου μεταβαίνουσι σήμερον πάντες πιστοὶ καὶ ἄπιστοι οἱ διερχόμενοι ἐκεῖθεν. Τὸ τέμενος ἀποτελεῖ μέρος τεκὲ (μοναστηρίου), ὅστις περικοσμεῖται ἐκ παλαιοτάτων κυπαρίσσων καὶ ἄλλων δένδρων ὀπωροφόρων καὶ μή. Σύγκειται δὲ τὸ τέμενος ἐκ δύο μερῶν, τοῦ κυρίως τεμένους ἤτοι τοῦ θολωτοῦ θαλάμου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τοῦ Χασὰν Μπαμπᾶ καὶ τῶν Κυρίων αὐτοῦ Χατζῆ-Ἀγᾶ καὶ τῆς συζύγου του, καὶ τοῦ προθαλάμου ὑποβασταζομένου ὑπὸ στύλων μονολίθων, ἔνθα ἐνταφιάζονται οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Τὸ τέμενος τοῦτο κατεσκευάσθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξ ὑλικοῦ ἀρχαίου ναοῦ χρησιμεύσαντος κατ' ἀρχὰς ὡς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, διότι οἱ ἐκ μαρμάρου μονόλιθοι στύλοι ὡς καὶ ἡ ἀψὶς τῆς θύρας, ἀποτελουμένη ἐκ τεμαχίων γρανίτου καὶ λευκοῦ μαρμάρου ἐναλλάξ, συνηρμοσμένων οὕτω τεχνηέντως ὥστε αἱ προεξοχαὶ τοῦ ἑνὸς νὰ ἐφαρμόζωνται ἀκριβέστατα εἰς τὰς ἐσοχὰς τοῦ παρακειμένου, μᾶς πείθουσι περὶ τῆς προελεύσεώς των, διότι οὔτε οἱ Ὀθωμανοὶ οὔτε οἱ πρὸ αὐτῶν χριστιανοὶ θὰ ἐλάμβανον τὸν κόπον νὰ μεταφέρωσι μακρόθεν καὶ μάλιστα εἰς Μπαμπᾶ τοιούτους λίθους. Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ τεμένους εὑρίσκεται ἐπιγραφὴ Ἀραβικὴ ἐκ τῆς ὁποίας δύναται νὰ πληροφορηθῇ τις τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεώς του, ἥτις ἀνέρχεται εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς κατακτήσεως κατὰ τὰς πληροφορίας, ἃς ἔσχον ἐκ τῶν ἐπιγόνων τοῦ Ἁγίου παρ' οἷς ἐφιλοξενήθην, καὶ οἱ ὁποῖοι διηγοῦνται περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμάτων του τὰ ἑξῆς:

Ὁ Χασὰν Μπαμπᾶς ἦλθεν ἐκ τοῦ Κουρδιστὰν εὐθὺς μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ τόπου ἐκτατὴς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἑνὸς πλουσίου Ἀγᾶ, παρ' ᾧ ὑπηρέτει μετ' ἀροσιώσεως. Ὁ κύριός του θέλων νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Χατζηλῆκι ἀφῆκεν εἰς τὸν Χασὰν τὴν ἐπιστασίαν τῶν κτημάτων του. Ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ ἡ κυρία του ἔβλεπε μετὰ στενοχωρίας ὅτι ὁ Χασὰν δὲν ἐφρόντιζε νὰ μισθώσῃ ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς ἐπανειλημμένας παρατηρήσεις της ἀπήντα «ἔχομεν καιρό». Τέλος μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ μόνη της νὰ ἴδῃ, καὶ ἐπειδὴ ἦτο μεσημβρία, εἶδε 40 δρέπανα κρεμασμένα χωρὶς νὰ φαίνεται οὔτε εἷς ἄνθρωπος, τὸ ἑσπέρας δὲ οἱ ἀγροὶ ἦσαν θερισμένοι καὶ τὰ γεννήματα ἁλωνισμένα καὶ βαλμένα εἰς τὰς ἀποθήκας. Ἄλλοτε πάλιν ἐπλησίαζε τὸ βαμβάκι, τὸ ὁποῖον οἱ Ὀθωμανοὶ ἀνοίγουν μὲ μπακλαβᾶν. Ἡ Ὀθωμανὶς ἐνεθυμήθη τὸν ἀπόντα σύζυγόν της καὶ εἶπε·—Πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦτο ἂν ἠμποροῦσε καὶ ὁ Χατζῆ-Ἀγᾶς νὰ φάγῃ ὀλίγον μπακλαβᾶν! Ὁ Χασὰν εἶπεν εἰς τὴν κυρίαν του νὰ ἑτοιμάσῃ τὸν μπακλαβᾶν καὶ θέλει τὸν μεταφέρει ὁ ἴδιος ἐκεῖ. Ἂν καὶ δὲν το ἐπίστευσεν, ἡτοίμασεν ὅμως αὐτόν· μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἰδοῦσα τὸ δέμα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἤνοιξεν αὐτὸ καὶ ἀντὶ τοῦ μπακλαβᾶ εὗρεν ἐντὸς τοῦ πιάτου τὸ δακτυλίδιον τοῦ Ἀγᾶ. Τότε πλέον ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ Χασὰν ἦτον ἅγιος. Μίαν πρωΐαν ὁ Χασὰν ἐγερθεὶς εἶπεν εἰς τὴν κυρίαν του νὰ ἑτοιμάσῃ ἄρτον καὶ φαγητόν, διότι θὰ ὑπάγῃ εἰς προϋπάντησιν τοῦ κυρίου του μέλλοντος ν' ἀποβιβασθῇ εἰς Τσιάγεσι. Ἐπορεύθη ἐκεῖ μετ' ἄλλων χωρικῶν, ὅπως μὲ διαβάσματα καὶ τραγούδια συνοδεύσωσι τὸν ἐρχόμενον ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Προφήτου εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ Χατζῆ-Ἀγᾶς ἰδὼν τὸν Χασὰν εἶπεν εἰς τὸ πλῆθος ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ Ἅγιος καὶ ἑπομένως εἰς ἐκεῖνον ἀνῆκον τὰ διαβάσματα καὶ τὰ τραγούδια, διότι καθ' ἑκάστην τὸν ἔβλεπε προσκυνοῦντα εἰς τὸν τάφον τοῦ Προφήτου χωρὶς νὰ δυνηθῇ ποτε νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ἔκτοτε ὁ Χασὰν ἐγένετο ἄφαντος καὶ ἔζησεν οὕτω ἐπὶ 40 ἔτη· μόνον δὲ νέον τι θαῦμα καθίστα γνωστὴν τὴν παρουσίαν του. Μίαν πρωΐαν εὑρέθη χαραγμένος ὁ τόπος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ κτισθῇ ὁ τεκές, ὁ ὁποῖος ἐγένετο διὰ συνεισφορῶν τῶν πιστῶν, καὶ τὸν ὁποῖον διὰ φιρμανίου ἐπροίκισε πλουσίως ὁ τότε Σουλτάνος. Εἰς τὸν Χασὰν ἀποδίδουσι καὶ τὴν διασφάγα τῶν Τεμπῶν· ἐκτύπησε μὲ τὸ τοποῦζί του τὰ ὄρη ταῦτα καὶ ἀμέσως ἐχωρίσθησαν! Καὶ σήμερον ἀκόμη θεωρεῖται ὡς θαυματουργῶν, καὶ ἔσωθεν τοῦ σαρικίου του, ὅπερ φορεῖ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, ἐξερχόμενος τοῦ τάφου του, ὑπάρχει βάμβαξ ἀνανεούμενος συνεχῶς, ὅστις τιθέμενος ἐπὶ τῶν πληγῶν θεραπεύει αὐτάς. Ἔξωθεν δὲ τοῦ τεμένους ὑπάρχει ροιά τις εἰς τὴν ὁποίαν δένουν τοὺς πυρετούς· καὶ ἡ ἰαματικὴ αὐτῶν δύναμις ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους ἅμα προσέλθωσι μετὰ πεποιθήσεως. Ὁ τάφος τοῦ Χασὰν διατηρούμενος καθαρώτατος, εἶνε σκεπασμένος μὲ πράσινον ὕφασμα. Ἠρώτησα τὴν συνοδεύουσαν ἡμᾶς σύζυγον τοῦ Δερβίσου Γκαλήπ, ἐὰν αὐτὸ ἦτο τὸ φόρεμα ὅπερ ζῶν ἔφερεν ὁ Χασὰν Μπαμπᾶς. — Ὄχι, μοὶ ἀπήντησεν ἀφελῶς, αὐτὸ τὸ ἐβάλαμεν ἡμεῖς γιατὶ τὸ ἄλλο τὸ ἔφαγεν ὁ σκόρος. — Ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπάρχουσιν ἀνηρτημέναι αἱ δύο σημαῖαί του καὶ τὸ τοποῦζί του μὲ τὸ ὁποῖον λέγεται ἀκόμη ὅτι ἐφόνευσε τοὺς ἀπίστους, πρὸς δὲ καὶ εἰκόνες μὲ διάφορα ῥητὰ τοῦ κορανίου. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Χασὰν Μπαμπᾶς δὲν εἶχε τὰ ἄγια ἔνστικτα, ὅσα τῷ ἀποδίδουσι, διότι ἐκτὸς τοῦ μυθολογικοῦ αὐτοῦ βίου, ὅστις δὲν τὸν δεικνύει τοιοῦτον, καὶ ἐκ τῆς διαθήκης αὐτοῦ, γραφείσης κατὰ τὸ 901 ἐγείρας, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ 1492 καὶ παραδόξως διασωθείσης μέχρι σήμερον, φαίνεται ἄνθρωπος ἐμφορούμενος αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἀνωτέρων καὶ τῆς ἐποχῆς του καὶ τῆς καταγωγῆς του καὶ τῆς ἀνατροφῆς του. Παραθέτω περικοπάς τινας αὐτῆς, ἀντιγράψασα αὐτὰς ἀπὸ πιστὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὁ ἤπιος καὶ ἀγαθὸς χαρακτήρ του.

«Ὁ πολλὰ ἀγαθοεργὰ καθιδρύματα συστήσας καὶ «πολλὰ λαμπρὰ ἔργα ἐργασάμενος, τὸ καύχημα

«τοῦ κόσμου τυγχάνων Χασὰν Μπαμπᾶς, γνοὺς «ὅτι ὁ κόσμος πρόσκαιρος, ὅτι τὰ εἰς τὴν κατοχὴν «καὶ κυριότητά του εὑρισκόμενα κτήματα εἰσίν, «οἱονεὶ παρακαταθήκη, ὅτι μόνον ἡ μέλλουσα ζωὴ «διαρκής, ὅτι ὁ Κόσμος οὗτος οὐδέν ἐστιν ἢ τό-«πος ἐν ᾧ ἐργάζεται διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν αἰώνιον «ζωήν· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὅ,τι «τρώγει καταστρέφει, ὅ,τι ἐνδύεται τοῦτο φθείρε-«ται, καὶ μόνον ἡ ἐλεημοσύνη εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁ-«ποῖον μένει διαρκές. — Ἐπίσης γνωρίζων ὅτι ἡ «τοῦ ἀφιερώματος ὠφέλεια εἰς πάντα χωριστὰ εἰς «τὴν κατοχὴν του εὑρισκόμενα κινητὰ καὶ ἀκίνητα «ἀφιέρωσε καὶ κατὰ τρόπον τῷ Θεῷ εὐάρεστον διέ-«θεσεν ὡς ἑξῆς: Ἐπειδὴ ζῶν καὶ ὑγιαίνων αὐτὸς «ἐν πάσῃ τῇ νομίμῳ ἰδιοκτησίᾳ του καὶ ἐν ἁπάσαις «ταῖς ὠφέλειαν ἢ ζημίαν αὐτῷ φερούσαις ὑποθέσε-«σιν αὐτοῦ ὁριστικῶς καὶ νομίμως αὐτὸς δεσπόζει, «ἐκ τῶν κτημάτων ἅπερ μέχρις ἐκδόσεως τοῦ πα-«ρόντος Ἀφιερωτηρίου, εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἢ «ἔργῳ (ἀμέσως ἢ ἐμμέσως δηλ.) κατοχὴν καὶ κυ-«ριότητα αὐτοῦ διατελοῦσι . . .»

Ἀκολουθεῖ ἡ ἀπαρίθμησις τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ μὲ τί συνορεύει ἕκαστον αὐτῶν.

«Τὰ κτήματά του ταῦτα καθὼς καὶ ἄλλας γαίας «γνωστὰς καὶ καλλιεργησίμους μεθ' ὅλων τῶν συ-«νόρων καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, μὲ τοὺς ἐν-«τὸς καὶ ἐκτὸς αὐτῶν δρόμους, μεθ' ὅλων τῶν πα-«ραρτημάτων καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῶν, ὅσα ἀναφέ-«ρονται ἢ δὲν ἀναφέρονται, ὀνομάζονται ἢ δὲν ὀνο-«μάζονται ἐν τῷ παρόντι, ἅπαντα ταῦτα ἀφιέρωσε «καὶ διέθεσεν ὡς ἑξῆς· τουτέστι ὁρίσας ἵνα τοῦ ἀ-«φιερώματος τούτου τὴν ἐπιτροπείαν, ἐποπτείαν «καὶ τὸ εἰσόδημα ἔχωσι τὰ τέκνα τοῦ ἀφιερωτοῦ καὶ «τῶν τέκνων αὐτοῦ τὰ τέκνα· τοιούτῳ τρόπῳ οἱ ὑ-«πάρχοντες υἱοὶ αὐτοῦ νὰ κατέχωσιν αὐτό. Τουτέ-«στι ἀφιέρωσε ταῦτα, νομίμως, ἐγκύρως καὶ ἐρι-«στικῶς, ὅπως εἰς τοὺς ἀπὸ κοιλίας εἰς κοιλίαν «(κατ' εὐθεῖαν) ἀπογόνους του περιέρχωνται καὶ ἀ-«νήκωσι, περιβαλὼν συγχρόνως τὸ ἀφιέρωμά του «τοῦτο μὲ τοὺς ἑξῆς ὅρους: Οὔτε ἐκποιεῖται, οὔτε «ἐνυποθηκεύεται, οὔτε παρὰ τῶν κληρονόμων του «κληρονομεῖται, οὔτε ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ μεταβάλλε-«ται καὶ τοῦτο μέχρις οὗ ὁ Ὕψιστος Θεὸς ὄντινα «δήποτε κληρονόμον αὐτοῦ (τοῦ ἀφιερώματος) κα-«ταστήσῃ. — Ὅστις οὕτω κληρονόμος γενόμενος, «ἀφοῦ παραλάβῃ τὸ ἀφιέρωμα, θελήσῃ νὰ μετα-«βάλῃ αὐτό, εἰς τὸν Ὕψιστον ἀνετέθη νὰ τῷ ἀντα-«ποδώσῃ ὅ,τι ἂν ἀξίζῃ ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ».

Ἕπεται ἡ πιστοποίησις τοῦ ἱεροδικαστοῦ, τὸ ἔτος καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν παρόντων μαρτύρων.

Οἱ κληρονόμοι τοῦ Χασὰν Μπαμπᾶ φαίνεται ὅτι ἐτήρησαν εὐλαβῶς τὰς διατάξεις τοῦ προγόνου αὐτῶν, διότι καὶ ξενῶνα, οὗ τὰ ἐρείπια σήμερον σώζονται, διετήρουν εἰς Μπαμπᾶ καὶ παντοιοτρόπως εὐηργέτουν τοὺς πέριξ κατοίκους καὶ τοὺς διαβάτας. Οἱ νῦν ἐπιζῶντες εἶναι ἀπόγονοι ἐκ θηλυγονίας, διότι πρὸ 100 περίπου ἐτῶν λῃσταὶ εἰσβαλόντες εἰς Μπαμπᾶ διὰ προδοσίας χριστιανοῦ τινος ὑπηρέτου τῆς οἰκογενείας Παλιάγκα λεγομένου, ἔσφαξαν τὸν τότε Δερβίσην Ἐμὶν καὶ ὅλην τὴν οἰκογένειάν του. Ἐκ τῆς πανωλεθρίας ταύτης ἐσώθη μόνον ἑξαετὲς κοράσιον Βακτὲ-Μολλά, εἰς ἣν περίπτωσιν ἔδειξεν ἀφοσίωσιν ἡ χριστιανὴ ὑπηρέτριά των Αἰκατερίνη, τῆς ὁποίας ἀπέκοψαν τὰς χεῖρας διὰ ν' ἁρπάσωσι τὸ κοράσιον. Τοῦτο ἠλευθερώθη μετὰ δύο μῆνας ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ ἀφοῦ ἐνηλικιώθη ἔλαβε σύζυγον ἐκ Δερελῆ τὸν Δερβὶς-Ἀγᾶ, τοῦ ὁ-ποίου υἱὸς εἶναι ὁ νῦν Δερβίσης Γκαλήπ.

Εἰς Μπαμπᾶ τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ὀνομάζονται Μπαμπαλῆδες, ὑπάρχει καὶ νῦν ξενοδοχεῖον, ἔνθα εὑρίσκουσιν οἱ διερχόμενοι ἐκεῖθεν σχετικῶς καλὴν περιποίησιν καὶ τροφήν.

Προσεχῶς θέλω σοὶ γράψει περὶ Ῥαψάνης καὶ ἀκολούθως περὶ τῶν Τεμπῶν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τῆς μεταβάσεώς μου εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Σὲ ἀσπάζομαι ἐγκαρδίως

ἡ ἀδελφή σου

Ἐν Λαρίσῃ. **ΑΜΑΛΙΑ Π.**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ὑπνωτιστικὰ περίεργα

Ἐκ Μιλάνου γράφουσι τὰ ἑξῆς: Εἰς τὴν γείτονα πόλιν Alessandria συνέβη κατ' αὐτὰς περίεργον φαινόμενον ὑπνωτικῆς ἐπηρείας. Ἡ σύζυγος ὑπαλλήλου τινὸς μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν Santa Maria di Castello, ἵνα παραστῇ εἰς τὴν λειτουργίαν. Διαρκούσης τῆς λειτουργίας κατελήφθη ὑπὸ σπασμῶν οὕτως ὥστε ὁ νεωκόρος ἠναγκάσθη, βοηθούμενος ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν, νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὴν πλησίον κειμένην οἰκίαν της. Ἡ κυρία συνῆλθεν ὀλίγον, ἀλλὰ προτοῦ ἔλθῃ ὁ ἰατρὸς κατελήφθη ἐκ νέου ὑπὸ σπασμῶν, ἐξέβαλλε φωνὰς ἰσχυρὰς καὶ ἐκύτταζε τοὺς τρεῖς ἀξιωματικοὺς τοσοῦτον περιέργως, ὥστε οἱ νέοι οὗτοι ἐπηρεάσθησαν ὑπ' αὐτῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν ὁ τε σύζυγος τῆς δυστυχοῦς καὶ εἷς ἰατρός. Παρεκάλεσαν τοὺς ἀξιωματικοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἀσθενῆ, οὗτοι ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο, διότι μόλις ἀπεμακρύνοντο βήματά τινα ἀπὸ τῆς ἀσθενοῦς ἐφώναζεν αὕτη, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ θέλοντες νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ δωμάτιον ᾐσθάνοντο ἀκατανίκητον ἀντίστασιν. Ἡ περίεργος αὕτη κατάστασις διήρκεσε καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης προσεκάλεσαν τὸν διάσημον φρενολόγον Luigi Trigerio παρὰ τῇ πασχούσῃ. Οὗτος κατορθώσας νὰ ὑπνωτίσῃ τὴν δυστυχῆ, τὴν διέταξε μετὰ ταῦτα νὰ λησμονήσῃ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ ν' ἀπέλθωσι. Τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα ἐπῆλθε. Ὅταν ἡ κυρία ἐξύπνησεν ἐκ τῆς ὑπνωτικῆς της καταστάσεως, ἦτο ἐντελῶς ἥσυχος, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ δὲν ᾐσθάνθησαν οὐδὲν ἐμπόδιον ἐγκαταλείποντες τὴν οἰκίαν τῆς ἀσθενοῦς.

Ῥευστοποίησις τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος

Ὁ ἐν Λονδίνῳ καθηγητὴς Dewar κατώρθωσε διὰ λίαν εὐφυοῦς συσκευῆς νὰ συμπυκνοῖ μεγάλα ποσὰ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ παρουσίασεν οὕτω ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Institution royale ἐν Λονδίνῳ $^1/_2$ λίτραν (μετρικὴν) ῥευστοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, συγχρόνως δὲ καὶ $^1/_2$ λίτραν ῥευστοῦ ὀξυγόνου οὗ ὁ ῥευστὸς ἀὴρ εἶνε λίαν διάφορος. Τὰ κλασικὰ πειράματα τῶν Καλλετὲ καὶ Πικτέ, εἶχον λύσει τὸ ζήτημα τῆς ῥευστοποιήσεως πάντων τῶν ἀερίων, ἐν τούτοις ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ ὡς μίγμα δύω ἀερίων (Ἀζώτου καὶ Ὀξυγόνου) διάφορον ἀπαιτούντων θλῖψιν πρὸς ῥευστοποίησιν, παρεῖχε δυσκολίας ἃς ὑπερενίκησεν ὁ Dewar διὰ τῆς ἁπλουστάτης μὲν εὐφυεστάτης δὲ συσκευῆς του, δι' ἧς κατορθοῦται ἡ ῥευστοποίησις ὑπὸ κοινὴν ἀτμοσφαιρικὴν θλῖψιν, τῇ βοηθείᾳ ῥευστοῦ ὀξυγόνου, διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐξάτμισίν του παραγομένου ψύχους.

Ἠλεκτροκίνητος ἅμαξα

Τὸ ἐν Τοσκάνῃ ἐργοστάσιον Κάρλη κατεσκεύασεν ἅμαξαν κινουμένην ἐπὶ πολλὰς ὥρας καὶ δι' ἱκανῆς ταχύτητος (ἀναλόγου τῆς καταστάσεως τῶν ὁδῶν). Ἡ ἅμαξα αὕτη εἶνε λίαν ἐλαφρά, ἔχει δύω θέσεις, κινεῖται δὲ διὰ συστοιχίας δέκα ἠλεκτρικῶν ἀθροιστῶν (accumulateurs) καὶ δύναται νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἠλεκτρισμὸν ἱκανὸν νὰ κινῇ αὐτὴν ἐπὶ 10 ὥρας μὲ δύναμιν ἑνὸς ἵππου. Εἰς τοὺς κατηφόρους καὶ κατὰ τοὺς σταθμοὺς οὐδὲν ποσὸν ἐνεργείας δαπανᾶται. Ἡ ἅμαξα φέρει ἐκτὸς τούτου ἠλεκτρικοὺς λαμπτῆρας, κώδωνας, σταματιστικὸν μηχάνημα κλπ. κλπ. ἔχει δὲ μῆκος μέτρων 1,8, ὕψος 1,2 καὶ πλάτος 1. Ἐπειδὴ ἡ ἅμαξα αὕτη οὔτε ἵππους οὔτε ἡνίοχον οὔτε ἱπποκόμον χρειάζεται, θ' ἀλλάξῃ τὴν ὄψιν τῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων τυγχάνουσα διαδόσεως.

Ρ'

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Ὑπάρχει καὶ ἀντίθετος γνώμη, κύριε *Βῆτα*, καὶ σᾶς τὴν μεταδίδομεν ὡς διετυπώθη ἐσχάτως ἐν τῇ εὐφυεῖ ἀπαντήσει, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνεν εἰς τῶν παρ' ἡμῖν δραματικῶν συγγραφέων πρὸς τὸν ἐπικριτὴν τοῦ τελευταίου του ἔργου. «Ἐὰν ἡ κριτική-λέγει-εἶνε ἡ ἰατρικὴ τῆς φιλολογίας, οἱ φιλολογοῦντες τότε ἐπέχουσι τόπον ἀσθενῶν. Ἀλλὰ μόνον ὁ ἀσθενὴς ὁ ὁποῖος ἀνέγνωσε τὰς συνταγὰς καὶ κατέπιε τὰ φάρμακα, εἶνε καταλληλος νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἰατροῦ του.»

— *Τὸ Τραγούδι τοῦ Ἀποκαμίσου*, περὶ τοῦ ὁποίου μᾶς ἐρωτᾶτε, κύριε *Περίεργε*, εἶνε τῷ ὄντι περίφημον εἰς τὰ φιλολογικὰ χρονικὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ Hood καὶ ἐδημοσιεύθη τῷ 1844 εἰς τὸ γελοιογραφικὸν Punch τοῦ Λονδίνου, ἐγένετο δὲ ἀμέσως ἀφορμὴ γενικοῦ κινήματος φιλανθρωπίας καθ' ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης των ἐργατίδων τῆς μητροπόλεως, τῶν ὁποίων μετὰ τόσης ζωηρότητος καὶ δυνάμεως ἀναπαρίσταται τὰς ταλαιπωρίας τὸ ἐν λόγῳ ποίημα. Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Hood, ἀποθανόντος ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ δημοτικωτάτου τῶν ἔργων του, ἐτέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: *Ἔψαλλε τὸ τραγούδι τοῦ ὑποκαμίσου.*

— Νὰ μὴ σᾶς κάμνουν ἐντύπωσιν αὐτά, φίλε Ὀξύθυμε! «Μὲ σκυλοβρίζουν-ἄρα ὑπάρχω!» λέγει συνήθως ὁ Σαρσαί, παρῳδῶν τὸν ἀφορισμὸν τοῦ Καρτεσίου. Τὸ ἄλλο ἔθιμον, κατὰ τοῦ ὁποίου δικαίως ἀγανακτεῖτε, ἐπικρατεῖ διότι δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι κανεὶς κριτικὸς μὲ κῦρος. Αἱ φιλολογικαὶ κρίσεις ἐδῶ ἔχουν χαρακτῆρα ἀτομικῶν γνωμῶν καὶ ὄχι πάντοτε ἀμεροληπτων, ἐξ οὗ καὶ τὸ περίεργον ἀληθῶς φαινόμενον, μόλις τολμήσῃ τις νὰ ἐκφέρῃ καμμίαν παοατήρησιν περὶ ἑνὸς βιβλίου, νὰ κατέργεται εἰς τὸν τύπον αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς καὶ νὰ μᾶς βεβαιόνῃ μὲ ὅλην τὴν σοβαρότητα ὅτι τὸ ἔργον του εἶνε ἀριστούργημα!

— Ἔχετε μέγα δίκαιον, φίλε César. Βρανᾶς καὶ ὄχι Βρανας, ὡς κατὰ λάθος ἐτέθη εἰς τὰ περιεχόμενα, λέγεται ὁ νέος ποιητὴς τῶν *ποιητικῶν* μας *ἀπαρχῶν*. Εἶνε ἴσως εὐεξήγητος ἀλλ' ὄχι ὀλίγον σκληρὰ ἡ στρέβλωσις τὴν ὁποίαν ὑφίστανται κατὰ προτίμησιν τὰ ὀνόματα τῶν debutants, ὅταν μάλιστα περιμένωσι μετ' ἀγωνίας νὰ τὰ ἴδωσι τυπωμένα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι φίλοι . . .

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ἐκδίδεται νῦν ἐν Παρισίοις τὸ πρὸ πολλοῦ ἀγγελθὲν μυθιστόρημα τοῦ Paul Bourget, ἐπιγραφόμενον *Κοσμόπολις*. Τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα πρόσωπα τοῦ νέου τούτου ἔργου δρῶσιν ἐν πόλει φερούσῃ διεθνῆ χαρακτῆρα, ἐξωμοιωμένα πρὸς ἄλληλα καὶ ὁμοιόμορφα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πάθους τὸ λεπτὸν στίλβωμα τοῦ πολιτισμοῦ τούτου κατατρίβεται καὶ καταπίπτει καὶ ὑπὸ τὸν κοσμοπολιτισμὸν ἀναφαίνεται ἔξαφνα ἡ φυλὴ καὶ ἡ ἐθνικότης. Μετὰ τὴν *Κοσμόπολιν* ὁ συγγραφεὺς θέλει ἐκδώσει τὴν Terre Promise, ἄλλο μυθιστόρημα ἤδη περατωμένον.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Γάστωνος Μοντεσκίου, τοῦ τελευταίου ἀπογόνου τοῦ περιφήμου συγγραφέως τοῦ *Πνεύματος τῶν Νόμων* ἐκδίδονται προσεχῶς τὰ «ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Μοντεσκίου» τῶν ὁποίων τὰ χειρόγραφα φυλάσσονται ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς Βρέδης.

— Ἐν Vannes ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀγάλματος τοῦ Le Sage, τοῦ συγγραφέως τοῦ *Χωλοῦ Διαβόλου* καὶ τοῦ *Ζιλ-Βλάς*.

— Ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων* ὁ ἡμέτερος Ι. Ψυχάρης ἐδημοσίευσεν ἄρθρον ἐπιγραφόμενον «ὁ Πετράρχης ἐν Λιέγῃ» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐναισίμου διατριβῆς ἐν τῇ Σορβόννῃ τοῦ κ. P. Nolhac «Ὁ Πετράρχης καὶ ὁ ἀνθρωπισμός».

— Ὁ *Δόκτωρ Πασκάλ*, τὸ νέον μυθιστόρημα τοῦ Ζολᾶ, ἄρχεται προσεχῶς δημοσιευόμενον ἐν τῇ *Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει*, ὑφ' ἧς ἠγοράσθη ἀντὶ 35,000 φράγκων.

— Ἐν Χάμπτον Φῶλς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπέθανεν 85 ἐτῶν ὁ John Greenleaf Whittier, ὁ μετὰ τὸν Λονγφέλλοου δημοτικώτερος τῶν ἀμερικανῶν ποιητῶν. Τὸ ὡραιότερον τῶν ποιητικῶν του ἔργων, τὰς *Ἐλευθέρας Φωνάς*, ἐνέπνευσε καὶ εἰς αὐτὸν ὁ εὐγενὴς ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν μαύρων δούλων, εἰς τὸν ὁποῖον τόσα ἔξοχα ἔργα ὀφείλει ἡ ὑπερωκεάνειος φιλολογία. Ὁ Χουίττιερ ἦτο ἱδρυτὴς τῆς κατὰ τῆς δουλείας ἀγωνισθείσης ἐφημερίδος National Era, ἐν ᾗ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον καὶ ἡ *Καλύβη τοῦ μπάρμπα-Θωμᾶ*, τὸ ἀριστούργημα τῆς Μπέκκερ-Στόῦβ.

— Ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν Charles Baudelaire ἐπιτροπή, μεθ' ὅλην τὴν ἀντίπραξιν τοῦ κριτικοῦ Brunetière ἐργαζομένη, ἀνέθηκε τὴν κατασκευήν του εἰς τὸν γλύπτην Auguste Rodin. Τὸ ἔργον περιμένεται ἀνάξιον τοῦ ἰδιορρύθμου ἀλλὰ μεγάλου ποιητοῦ τῶν Fleurs du Mal.

— Ἐξ Ἐδιμβούργου ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ William Forbes Skeene, τοῦ συγγραφέως τῆς *Κελτικῆς Σκωτίας*, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὁποίας ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ «σκώτου ἱστοριογράφου τῆς Βασιλίσσης.»

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος προσεκάλεσε διὰ προκηρύξεως τοὺς ἕλληνας λογίους εἰς διαγωνισμὸν πρὸς σύνταξιν «Ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδεύσεως ἀμφοτέρων

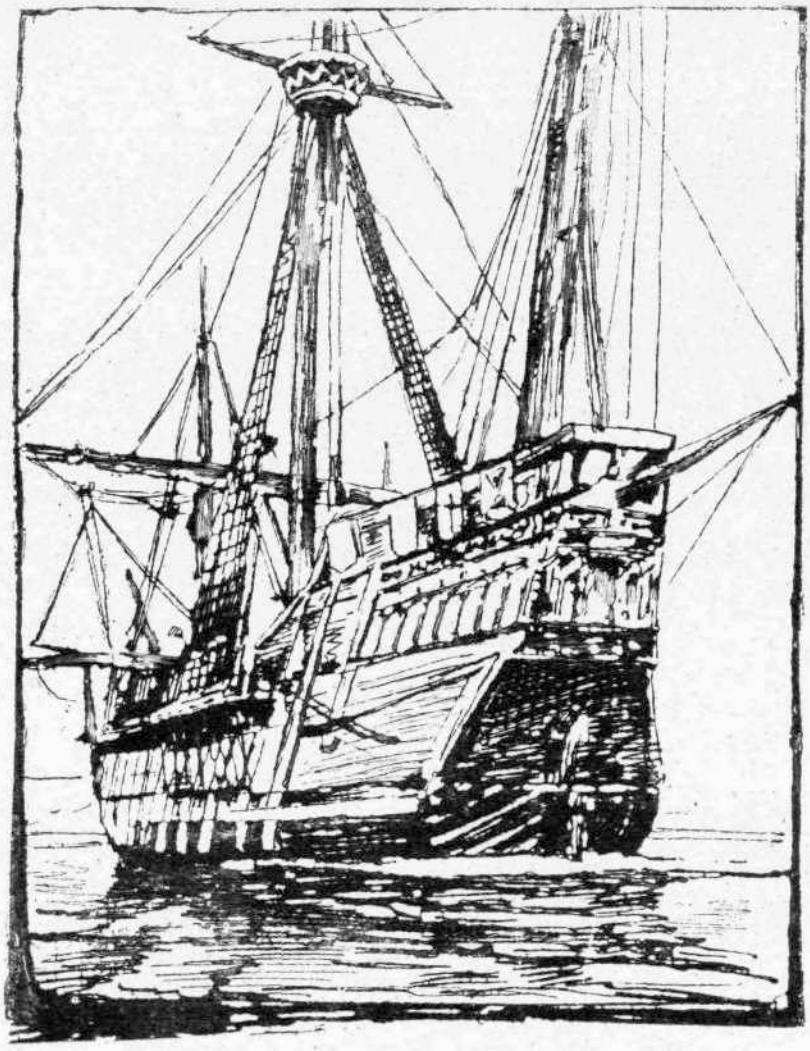

ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ ΤΟΥ ΚΟΛΟΜΒΟΥ

τῶν φύλων.» Τὸ βραβεῖον ἐκ 2,500 φράγκων ὥρισεν ὁ ἐν Ὀδησσῷ ὁμογενὴς κ. Ι. Βουτσινᾶς, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγωνοθετήματος κρίσις θὰ ἐξενεχθῇ τῇ 25 Μαρτίου 1894.

Καλλιτεχνικά

— Ἐν Χερβούργῳ γίνονται τὰ ποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου, τοῦ ἀνεγερθέντος πρὸς τιμὴν τοῦ ἐξόχου ζωγράφου Millet. Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖ στήλη ἐκ γρανίτου ἐφ' ἧς ἐστήθη ἡ προτομὴ τοῦ Millet, ἔργον τῆς γλυφίδος τοῦ Chapu, περιεστεμμένη διὰ φύλλων δρυός, γεγλυμμένων ἐπὶ τοῦ γρανίτου. Ἡ χαλκίνη βάσις, ἔργον τοῦ Bouteiller, παριστᾷ ἐδῶθεν μὲν τὰ σύμβολα τῆς ζωγραφικῆς, ἐκεῖθεν δὲ χωρικὴν κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας της παιδίον, τὸ ὁποῖον προσφέρει κλάδον φοίνικος εἰς τὸν Millet.

Θεατρικά

Μετασκευασθὲν εἰς δρᾶμα τὸ μυθιστόρημα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Pierre Loti «Οἱ ἁλιεῖς τῆς Ἰσλανδίας» ἀναβιβάζεται λίαν προσεχῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις Grand Theatre. Εἶνε τοῦτο τὸ πρῶτον σκηνικὸν ἔργον τοῦ Loti, ὅστις ἐργάζεται πυρετωδῶς πρὸς ἀποπεράτωσίν του.

— Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐκ χρονίας νόσου ὁ γνωστότατος γάλλος κωμικὸς Daubray. Κατήγετο ἐκ Νάντης, τὸ δ' ἀληθές του ὄνομα ἦτο René-Michel Thibault.

— Ἤδη ἐν ἡλικίᾳ 83 ἐτῶν ὁ λόρδος Τέννυσον, ὁ αὐλικὸς ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας, ἐπείγεται νὰ ποπερατώσῃ νέον δρᾶμα πεντάπρακτον — δεύτερον τοῦτο ἐντὸς ἑνὸς ἔτους — ἵνα δημοσιευθῇ πρὸ τῶν Χριστουγέννων. Ὡς γνωστὸν ὁ Τέννυσον θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν, ὡς ἄλλοτε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ὁ μέγιστος τῶν ζώντων ποιητῶν, ἔχων καὶ τοῦτο κοινὸν πρὸς τὸν *διδάσκαλον*, τὸ γόνιμον καὶ ἀκαταπόνητον γῆρας.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ πλοῖον τοῦ Κολόμβου.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τετρακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Ἱσπανικὴ Κυβέρνησις ἐναυπήγησε τελειοτάτην ἀναπαράστασιν τῆς καραβέλλας Santa Maria, τοῦ περιφήμου τοιούτου πλοίου, οὗ ἐπιβιβασθεὶς ὁ Χριστόφορος Κολόμβος τὴν 3 Αὐγούστου 1492 ἐπεχείρησε τὸ πρῶτον εἰς Ἀμερικὴν ταξείδιόν του. Τὸ πλοῖον, οὗτινος εἰκόνα δημοσιεύομεν σήμερον, καθειλκύσθη εἰς τὴν θάλασσαν μετ' ἐπιβλητικῆς τελετῆς εἰς ἣν παρέστησαν αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως Γαδείρων καὶ ἄπειρον πλῆθος λαοῦ, τὴν 14 τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου. Ἡ νέα *Σάντα-Μαρία* ἔχει μῆκος μὲν 29 μ. 10, ὕψος δὲ 3 μ. 68.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας 1892—138